

MLY201U-TÜRK VERGİ SİSTEMİ

Ünite 1: Gelir Vergisi: Konu, Gelir Kavramı, Mükellefiyet, Ticari Kazançlar (Bilanço Esası)

GİRİŞ

TÜRK VERGİ SİSTEMİNİN TARİHÇESİ

1. *Cumhuriyet öncesinde uygulanan Osmanlı dönemi vergileri nelerdir? Açıklayınız.*

Cevap:

Öşür: Müslümanlardan alınan toprak ürünü vergisidir. Elde edilen ürünün onda biri vergi olarak alınır.

Harac: Müslüman olmayanlardan alınan bir vergiydi ve ikiye ayrılıyordu; Harac-ı Mukasem, elde edilen ürünlerden; Harac-ı Muvazzaf, toprak üzerinden alınır.

Cizye, Müslüman olmayan erkeklerden, askerlik görevi karşılığı olarak SalıOnırdı.

2. *Varlık Vergisi nedir? Açıklayınız*

Cevap: 11 Kasım 1942 tarih ve 4305 sayılı kanunla konulan olağanüstü bir servet vergisidir. Özellikle Müslüman olmayan ticaret erbabının kazançlarını vergilendirmek için uygulamaya konuldu. Ödeme yapmayanlar çalışma kamplarına gönderildi

VERGİ GELİRLERİNİN KOMPOZİSYONU

3. *Günümüz Türk Vergi Sistemini Oluşturan Vergiler kaçaya ayrılır?*

Cevap: servet vergileri, harcama vergileri ve Gelir Vergileri olmak üzere 3'e ayrılır.

4. *Ülkemizde toplam vergi gelirleri içinde dolaylı vergiler ve servet vergilerinin payı yaklaşık olarak ne kadardır?*

Cevap: Ülkemizde toplam vergi gelirleri içinde dolaylı vergilerin payı %70'e yaklaşmıştır, servet vergilerinin payı ise %2'lerde kalmaktadır.

GELİRİN ÖZELLİKLERİ VE KAPSAMI

5. *Komandite ile komanditer arasındaki fark nedir?*

Cevap: Şirket alacaklılarına karşı sorumluluğu belirli bir sermaye ile sınırlandırılan ortak komanditer, sınırlandırılmayan ortak ise komandite ortak.

6. *Tahakkuk ilkesi ile Tahsil ilkesi'ni açıklayınız.*

Cevap: Tahsil ilkesi, gelirin hukuken ve fiilen elde edenin kullanımına geçmesi anlamına gelir. Ücretler, gayrimenkul-menkul sermaye iratları, serbest meslek kazançları ve diğer kazanç ve iratlarda tahsil esası kabul edilmiştir. Tahakkuk ilkesinde ise, gelirin hukuken elde edenin tasarrufuna geçmesi yeterli görülmüştür. Ticari ve zirai kazançlarda tahakkuk esası kabul edilmiştir. Serbest meslek faaliyetinde KDV yükümlülüğü için gelirin tahakkuk etmesi yeterli sayılmaktadır.

7. *Kazanç nedir?*

Cevap: Bedenen veya zihinsel çalışma ile veya sermaye konularak elde edilen gelirdir.

8. *İrat nedir?*

Cevap: Sermayenin başkasına kullandırılması yoluyla sağlanan gelirdir.

9. *Saflı tutar nedir?*

Cevap: Kazanç ve iratların elde edilmesi için yapılan masraflar, yıpranma payları (amortismanlar) ve zararlar düşüldükten sonra kalan kısımdır.

10. *Gelirin tespitinde gerçek usulün esas alınmasını açıklayınız.*

Cevap: GVK'nin 2.maddesinin son fıkrasında yer alan bir hükme göre; vergi, gelirin "gerçek tutar"ı üzerinden alınacaktır. Gerçek tutar üzerinden vergi alınması mükellefin (varsa) işiyle ilgili zararlarını gelirden düşebileceği anlamına gelmektedir.

11. *Gelir vergisine konu olan kazanç ve iratlar nelerdir?*

Cevap: Ticari kazançlar, Zirai kazançlar, Ücretler, Serbest meslek kazançları, Gayrimenkul sermaye iratları, Menkul sermaye iratları, Diğer kazanç ve iratlar

12. *Hangi sebeple gelir vergisinde Tam ve Dar Mükellef Ayırımı yapılmaktadır?*

Cevap: Tam mükelleşerin hem Türkiye'de hem de Türkiye dışında elde ettikleri gelirler dar mükelleşerin ise sadece Türkiye'de elde ettikleri gelirler vergileme kapsamına alınmıştır. Dar mükelleşerin yurt dışı kazançları ile ilgilenilmemektedir. Zaten bu kazançlar, esas olarak dar mükelleşerin ikametgâhlarının bulunduğu ülke tarafından vergilendirilmektedir.

GELİR VERGİSİNDE TAM MÜKELLEŞER

13. *Çifte Vergilemeyi Önleme Anlaşmaları ne demektir?*

Cevap: Türkiye'de ve yurt dışında elde edilen kazançların tamamı üzerinden vergi alınması, yurt dışı kazançların elde edildiği ülkede de vergilendirilmesi durumunda, çifte vergilendirilmesi demektir.

14. *Türkiyenin, çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması imzalamadığı ülkelerde gelir elde eden mükelleften hangi usul ile vergi tahakkuk edilir?*

Cevap: Çifte vergilemeyi önleme anlaşmasının bulunmaması durumunda, sınırlı mahsup yöntemine göre, yabancı ülkede ödenen vergiler beyanname üzerinden hesaplanan vergilerden düşülmektedir.

GELİR VERGİSİNDE DAR MÜKELLEŞER

15. *Türkiye'de yerleşmiş olmayanların, Türkiye'de elde ettikleri gelirleri üzerinden hangi mükellefiyet sınıfına tabi olmaktadır?*

Cevap: Dar Mükellefiyet

TİCARİ KAZANÇ KAVRAMI

16. *Ticari Kazanç ve Ticari faaliyeti karşılaştırınız.*

Cevap: Ticari Kazanç: Her türlü ticari ve sınai faaliyetten doğan kazançlardır. Ticari faaliyette devamlılık, faaliyetin bir takvim yılı veya daha uzun bir süre içinde birden çok yapılması anlamına gelir.

MLY201U-TÜRK VERGİ SİSTEMİ

Ünite 1: Gelir Vergisi: Konu, Gelir Kavramı, Mükellefiyet, Ticari Kazançlar (Bilanço Esası)

17. Sınai faaliyet kavramı ne demektir.

Cevap: “Ham maddeleri, işlenmiş ya da yarı işlenmiş ürünlere dönüştürme” eylemi şeklinde tanımlanabilir. Bu anlamda otomobil sanayinden, tekstil sanayinden, gıda sanayinden de bahsedilebilir.

18. Yasalara aykırı olarak elde edilen kazanç vergilendirilir mi?

Cevap: Ticari kazancın kanuna ve ahlaka aykırı faaliyetlerden elde edilmesi bu kazançların ticari kazanç olma özelliğini değiştirmez. Örneğin, yasalara aykırı olarak kumarhane işletilmesi ticari faaliyet olarak kabul edilir; buradan sağlanan kazanç da ticari kazanç olarak vergilendirilir.

BİLANÇO ESASINDA VERGİYE TABİ OLAN TİCARİ KAZANÇ SAHİPLERİ VE ŞEKLİ YÜKÜMLÜLÜKLERİ

19. Kimler Bilanço Esasına Tabidir?

Cevap: VUK’un 177. maddesinde 6 bent halinde açıklanmıştır. Aşağıda bunlardan üç tanesi örnek olarak alınmıştır:

- Her türlü ticaret şirketleri (Yasa adi şirketleri hariç tutmaktadır. Adi şirketlerin değerlendirilmesi aşağıda açıklanacak olan alış tutarı veya satış tutarı ölçüsüne göre yapılmaktadır),
- Ticaret şirketlerinden; anonim şirketler, limitet şirketler, paylı komandit şirketler daha sonra incelenecek olan kurumlar vergisi mükellefi olarak vergiye tabi tutulmaktadır. O halde bilanço esasında gelir vergisine tabi olabilecek olan ticaret şirketleri; kolektif şirketler ile adi komandit şirketlerden oluşmaktadır.
- Kendi istekleri ile bilanço usulünde vergilendirilmeyi talep edenler.
- Satın aldıkları malları olduğu gibi veya işledikten sonra satan ve yıllık alımlarının tutarı veya yıllık satış tutarları 177. maddede açıklanan tutarları aşanlar.

20. Bilanço esasına tabi Mükellefler hangi defterleri tutmak zorundadırlar?

Cevap: Bilanço esasına tabi mükellefler yevmiye defteri, defteri kebir ve envanter defteri tutmak zorundadırlar.

BİLANÇO ESASINDA TİCARİ KAZANCIN TESPİTİ

21. Envanter defteri nedir?

Cevap: Envanter defteri, bir hesap döneminin başlama tarihinde ve sonunda işletmenin sahip olduğu; mal ve eşyanın, alacakların ve borçların ayrıntılı olarak yazıldığı defterdir.

22. Bilanço nedir?

Cevap: Bilanço: Envanterde gösterilen kıymetlerin tasnişi ve karşılıklı olarak özetlenmiş halidir. . İşletmenin kayıtlı sermayesi de, denklığı sağlamak amacıyla bilançonun pasif tarafına yazılır. Daha özet bir ifadeyle bilançonun;

aktifinde varlıklar, pasifinde ise kaynaklar (sermaye, borçlar) gösterilmektedir.

23. Öz sermaye ne demektir?

Cevap: İşletmenin bilançosundaki aktif toplamı ile borçlar arasındaki farktır.

24. Envanter ifadesi nasıl değerlendirilir?

Cevap: Bir işletmenin belli bir andaki varlıklarıyla borç ie alacaklarını ayrıntılı olarak gösteren bir listedir. Bütün malları kapsar. Envanterde mal stokları, yarı mamuller, hammaddeler, tüm gereçler, alacaklar ve borçlar sayılıp değerlendirilir.

25. Ticari kârdan mali kâra geçiş işleminin yapıldığı belgeye ne ad verilir?

Cevap: Ticari kârdan mali kâra geçiş işleminin yapıldığı belgeye “Bilanço Esasına Göre Defter Tutan Mükelleşere Ait Ticari Kârdan Mali Kâra Ulaşmak İçin Yapılan Hesaplamayı Gösteren Belge” denilmektedir. Vergi idaresi, bu belgenin gelir vergisi beyannamesi ile birlikte idareye teslim edilmesi zorunluluğunu getirmiştir.

26. Vergi matrahından indirilebilecek giderleri sınıflandırınız?

Cevap: Ticari kazancın elde edilmesi için yapılan genel giderler, personel ücretleri, işçiler için sosyal güvenlik kurumlarına ödenen primler, İş yerinde veya iş yerinin eklentilerinde işçilerin barınması ve beslenmesi için yapılan giderler, İşle ilgili yapılan işin önemi ve genişliğine uygun seyahat ve konaklama giderleri. İşle ilgili olmak şartıyla; sözleşme, mahkeme kararı veya kanun hükmü gereği ödenen zarar, ziyan ve tazminatlar, işletmede kullanılan taşıtların giderleri, İşletme ile ilgili ödenen bazı vergi, resim ve harçlar, İşverenlerin, işveren sendikalarına ödediği aidatlar, özel kişiler veya şirketlerin hesabına tahsilde bulunan öğrenciye yeme, içme, yatma ve tahsil gideri olarak ödenen paralar, fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıfara bağışlanan gıda, temizlik, giyecek ve yakacak maddelerinin maliyet bedeli üzerinden vergi matrahından indirim yapılabilir.

27. İndirilmesine izin verilmeyen ödemeler nelerdir?

Cevap: İşletme sahibi ile eşinin ve çocuklarının işletmeden çektikleri paralar veya aynen aldıkları diğer değerler, İşletme sahibi ile eşinin ve çocuklarının işletmeden çektikleri paralar veya aynen aldıkları diğer değerler, teşebbüs sahibinin işletmeye koyduğu sermaye için yürütülecek faizler, teşebbüs sahibinin, eşinin ve küçük çocuklarının işletmeden olan alacakları için yürütülecek faizler, ilişkili kişilere emsal fiyatın dışında mal ve hizmet satışı sonucunda işletme aleyhine oluşan farklar, her türlü para cezaları ve vergi cezaları ile teşebbüs sahibinin suçlarından doğan tazminatlar, kiralama yoluyla edinilen veya işletmede kayıtlı olan yat, kotra, tekne, sürat teknesi gibi motorlu deniz, uçak ve helikopter gibi hava taşıtlarından işletmenin esas faaliyet konusu ile ilgili olmayanların giderleri ile amortismanları.

MLY201U-TÜRK VERGİ SİSTEMİ

Ünite 1: Gelir Vergisi: Konu, Gelir Kavramı, Mükellefiyet, Ticari Kazançlar (Bilanço Esası)

28. Amortisman nedir?

Cevap: Üretim faaliyetleri sonucunda mal ve hizmetler yaratılırken, geçmiş yıllardan devralınan sermaye mallarında meydana gelen aşınma ve eskimenin parasal değeri.

29. Normal amortisman yöntemi hakkında bilgi veriniz.

Cevap: Normal amortisman yönteminde mükelleşer amortisman tabi iktisadi kıymetlerini Maliye Bakanlığının tespit ve ilan edeceği oranlar üzerinden itfa ederler. İlan edilecek oranların tespitinde iktisadi kıymetlerin faydalı ömürleri dikkate alınır (VUK. m. 315). Bu şekilde örneğin, oranın %20 olarak belirlenmesi durumunda, söz konusu taşınmaz 5 yıl içinde amorti edilmiş olmaktadır.

30. Azalan bakiyeler usulü hakkında bilgi veriniz.

Cevap: Seçimlik bir yöntem olan bu usulden, sadece bilanço esasına göre defter tutan mükelleşerin yararlanmasına izin verilmiştir (VUK mük. m. 315). Bu yöntemle göre uygulanacak amortisman oranı, %50'yi geçmemek üzere normal amortisman oranının iki katıdır (%50 sınırı, normal amortisman oranı %50 olan kıymetlerin, tek yılda gider yazılmasını önlemek amacıyla koyulmuştur). Bu usulde her yıl, üzerinden amortisman hesaplanacak değer, daha önce ayrılmış olan amortismanlar toplamının indirilmesi suretiyle bulunmaktadır.

31. Normal amortisman oranı %20 olan, 100 liralık bir motorlu taşıtın amortismanı için, azalan bakiyeler usulü ile amortisman yöntemi seçilmişse amortisman gideri nasıl hesaplanır?

Cevap: Normal amortisman oranı %20 olan, 100 liralık bir motorlu taşıtın amortismanı için, azalan bakiyeler usulü ile amortisman yöntemi seçilmişse (ilk yıl 40, ikinci yıl 24 (geriye kalan 60 liranın %40'ı), üçüncü yıl 14.4 (geriye kalan 36 liranın %40'ı), dördüncü yıl 8.64 (geriye kalan 21.6'nın %40'ı), son yıl ise kalan 12,96 liranın tamamı amortisman olarak gider yazılacaktır.

32. Fevkalade amortisman uygulaması hangi durumlarda uygulanmaktadır?

Cevap: Fevkalade amortisman uygulaması ise bazı özel durumlarda Maliye Bakanlığının izni ile mümkün olabilmektedir (VUK. m. 317). Örneğin; yangına, sel felaketine maruz kalmış gayrimenkuller veya bir trafik kazasında hurda haline gelmiş işletmeye ait motorlu araçlar için bu izin verilebilmektedir.

33. Kaç çeşit amortisman yöntemi bulunmaktadır? Açıklayınız.

Cevap: Amortisman yöntemi olarak; normal amortisman, azalan bakiyeler usulü ile amortisman ve fevkalade amortisman usulleri öngörülmüştür.

34. Değerleme ne demektir?

Cevap: Vergi matrahlarının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi kıymetlerin takdir ve tespitidir.

35. Karşılıklar neyi ifade etmektedir?

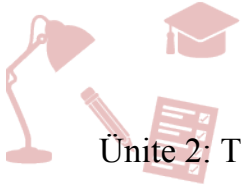
Cevap: Oluşmuş veya olması beklenen fakat miktarı kesin olarak kestirilemeyen ve işletme için bir borç mahiyetini arzeden belli bazı zararları karşılamak maksadıyla hesaben ayrılan meblağlardır.

36. Reeskont uygulaması neyi amaçlar?

Cevap: Alacakların henüz tahsil edilmeden vergiye tabi tutulmasına karşı, bu etkiyi hafifletmeyi amaçlayan bir uygulamadır.

37. Reeskont uygulaması açısından çek'i değerlendiriniz.

Cevap: Ticaret Kanunu'nun 707. maddesine göre; "Çek, görüldüğünde ödenir. Buna aykırı her hangi bir kayıt yazılmamış hükmündedir... bir çek ibraz günü ödenir". Çekte vade söz konusu değildir. Çekin, uygulamada ileri tarihli düzenlenmiş olması ticari bir teamül olup hukuken anlamı yoktur.

MLY201U-TÜRK VERGİ SİSTEMİ

Ünite 2: Ticari Kazançlar (İşletme Hesabı Esası, Basit Usul, Esnaf Muaflığı), Zirai Kazançlar

İŞLETME HESABI ESASINDA TİCARİ KAZANCIN TESPİTİ

1. Kimler işletme hesabı esasına tabidir?

Cevap: Ticari kazancın gerçek usulde ikinci tespit şekli, işletme hesabı esasıdır. Kazancı bu usule göre tespit edilenler 2. sınıf tüccarlardır. 2. sınıf tüccarlar, birinci sınıf tüccarların sayıldığı VUK 177. madde dışında kalan tüccarlardır. İşletme esasında vergilendirme için, 1. sınıf tüccarlara ilişkin büyüklüklerin aşılmaması gerekir. VUK'un 180 ve 181. maddeleri mucibince belirlenen bu miktarların aşılması durumunda 1. sınıfa geçiş söz konusu olacaktır.

2. İşletme esasında ticari kazanç nasıl tespit edilir?

Cevap: İşletme hesabı esasına göre ticari kazanç, bir hesap dönemi içinde elde edilen hasılat ile giderler arasındaki olumlu farktır. Yıllara yaygın inşaat ve onarma işleriyle ilgili matrah tespiti konusunda farklı düzenlemeler bulunmaktadır. Özellikle gelir tespiti, müşterek genel giderlerin ve amortismanların dağıtılması konusunda özel hükümlere yer verilmiştir. Mal alım satımı ile uğraşan işletmelerin ticari kazancının bulunmasında; dönem sonu emtia mevcudu gelir kısmına, dönem başındaki emtia mevcudu ve dönem içinde satın alınan emtia ise gider kısmına eklenir.

3. İşletme esasında ticari kazanç tespitinde bilanço esasına göre farklılıklar nelerdir?

Cevap: İşletme hesabı esasında gelir tespitinde, kural olarak bilanço esasında vergileme ile ilgili düzenlemeler geçerlidir. Ancak, bazı konularda farklı düzenlemelere de yer verilmiştir.

- Dönem giderleri içinde, fiilen yapılan ödemeler olduğu kadar borçlar da yer almaktadır.
- İşletme hesabında vergilendirilenler şüpheli hale gelen alacakları için karşılık ayıramazlar. Ancak şüpheli alacakların daha sonra değersiz hale dönüşmesi durumunda, bu alacakları gider kaydederek yok edebilirler.
- Amortisman ayırma imkânından, işletme hesabı esasında vergilenen mükelleflerde yararlanmaktadır.

TİCARİ KAZANCIN BASİT USULDE TESPİTİ

4. Ticari kazancın tespitinde basit usul nedir?

Cevap: Basit usul; geliri sınırlı bakkal, kasap gibi küçük ticaret erbabıyla, tamirci, terzi gibi küçük sanat erbabı için getirilen bir uygulamadır. Ayrıca, şehir içinde taşımacılık faaliyetinde bulunan taksici, dolmuşçu gibi bazı hizmet işletmelerinin de bu grupta vergilendirildiği görülmektedir. Bu meslek sahipleri küçük esnaf olarak da anılmaktadır.

5. Basit usule tabi olmanın şartları nelerdir?

Cevap: Küçük esnafın dışında kalan mükelleflerin basit usul uygulamasından yararlanabilmesi için, aşağıda izah edeceğimiz şartları taşımaları gereği vardır.

- Kendi işinde bilfiil çalışması veya bulunması
- İş yeri mülkiyetinin iş sahibine ait olması durumunda emsal kira bedelinin, 2. bentte belirlenen miktarları aşmaması.
- Başka bir ticari, zirai veya mesleki faaliyet dolayısıyla gerçek usulde gelir vergisine tabi olmaması bulunmaktadır.

6. Basit usulde gelirin tespiti nasıl yapılmaktadır?

Cevap: “Basit Usul” uygulaması götürü usul uygulamasının yerine getirilmiş olmakla birlikte, bu gruba dâhil mükelleflerin, belge alma ve belge verme ödevleri vardır. Bu kişiler, alışlarında ve giderleri karşılığında belge alacaklar, satışlarında da belge vereceklerdir. Ödeyecekleri vergi, yıl boyunca topladıkları bu belgeler üzerinden hesaplanacaktır. Bu belgeler üzerinden, bağlı oldukları esnaf ve sanat odasının da yardımıyla gelir tespiti yapılacak ve bu geliri izleyen yılın şubat ayında verecekleri beyannameleri üzerinde göstereceklerdir.

TİCARİ KAZANÇLARDA ESNAF MUAFLIĞI

7. Esnaf muaflığından yararlananlar kimlerdir? Örneklerle açıklayınız.

Cevap: Esnaf muaflığından yararlananlar;

- Motorlu nakil vasıtası kullanmamak şartı ile gezici olarak veya bir iş yeri açmaksızın perakende ticaret ile uğraşanlar,
- İş yeri açmadan gezici olarak ve doğrudan doğruya tüketiciye iş yapanlar,
- Hayvanla veya bir adet hayvan arabası ile nakliyecilik yapanlar,
- Dışarıdan işçi almamak ve makine gücü kullanmamak şartıyla oturdukları evlerde imalat yapanlar,
- Bir iş yeri açmaksızın, gezici olarak milli piyango bileti satanlar,

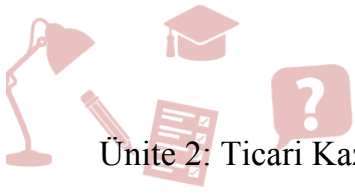
8. Esnaf muaflığından kimler yararlanamamaktadır?

Cevap: Ticari, zirai veya mesleki kazancı dolayısı ile gerçek usulde gelir vergisine tabi olanlar ve yukarıda sayılan işleri, gelir ve kurumlara vergisi mükelleflerine bağlılık arz edecek şekilde yapanlar esnaf muaflığından yararlanamayacaklardır.

9. Vergiden muaf esnaflardan yapılan tevkifat nasıl gerçekleşmektedir?

Cevap: Bu kişilerden satın alınan mal ve hizmetler karşılığında yapılan ödemelerden stopaj yapılmaktadır.

- Söz konusu kişilere havlu, çarşaf, çorap, halı, kilim, dokuma mamulleri, örgü, dantel, her nevi nakış işleri ve her nevi turistik eşya, hasır, sepet, süpürge, yapma çiçek ve benzeri ürünlerin alımı karşılığında ödenen emtia bedelleri veya bu emtianın imalinde ödenen hizmet bedelleri

MLY201U-TÜRK VERGİ SİSTEMİ

Ünite 2: Ticari Kazançlar (İşletme Hesabı Esası, Basit Usul, Esnaf Muaflığı), Zirai Kazançlar

üzerinden %2,

- Aynı kişilere değerli kâğıt satışları ile ilgili ödenen komisyon bedelleri üzerinden %20,
- Bu kişilerden yapılan diğer mal alımları için %5,
- Diğer hizmet alımları için %10

oranında stopaj yapılacaktır.

ZİRAİ KAZANÇLARIN TANIMI VE BAŞKA KAZANÇLARA DÖNÜŞMESİ

10. Zirai kazançlar nelerdir?

Cevap: Zirai faaliyetlerden doğan kazançlar zirai kazançtır. Zirai faaliyet; arazide, deniz, göl ve nehirlerde, ekim, dikim, bakım, üretme yollarıyla bitki, orman, hayvan, balık ve bunların mahsullerinin üretilmesini, avlanmasını, taşınmasını, satılmasını vb. ifade eder. Çiftçiye ait her türlü ziraat makine ve aletlerinin, başka çiftçilerin zirai üretim işlerinde çalıştırılması da zirai faaliyetlerden sayılır.

ZİRAİ KAZANÇLARDA STOPAJ USULÜYLE VERGİLEME

11. Stopaj usulüyle vergiye tabi olmanın şartları nelerdir?

Cevap: Yeni düzenleme ile zirai kazançların vergilendirilmesinde stopaj esası, temel vergileme yöntemi olarak öngörülmüştür. Yükümlülükleri, stopaj yoluyla alınan vergilerle sınırlı kalan çiftçiler, Yasa'da belirlenen şartları taşıyan çiftçilerdir. Bu şartlardan biri işletme büyüklüğü, diğeri ise işletmede kullanılan motorlu araçlarla ilgilidir.

12. Zirai kazançlarda stopaj yoluyla alınana vergilerde işletme büyüklüğü şartı ne demektir? Açıklayınız.

Cevap:

- Tahıl ziraatı ile uğraşıyorsa ekili arazinin yüz ölçümü toplamı, taban arazide 900, kıraç arazide 1700 dönümü geçmemelidir.
- Bu miktarlar, pamuk ziraatında 400 dönüm; pancar ziraatında 300 dönüm olarak öngörülmüştür.
- Hayvanlar açısından ise büyükbaş hayvan sayısının 150'yi; küçükbaş hayvan sayısının 750'yi aşmaması gereklidir.

13. Zirai kazançlarda stopaj yoluyla alınana vergilerde motorlu araç şartı ne kadardır?

Cevap: Motorlu araç şartına göre göre mükellef hakkında beyan yoluyla vergilemenin doğmaması için bir biçerdövere (veya bu mahiyette bir motorlu araca) veya on yaşından küçük ikiden fazla traktöre sahip olmaması gereklidir.

14. Zirai kazançlarda stopaj oranları ne kadardır?

Cevap:

- Hayvanlar ve bunların mahsulleri ile kara ve su avcılığı mahsulleri için %1,

- Diğer zirai mahsullerden %2 (ticaret borsalarında tescil ettirilerek satılıyorsa) veya %4,
- Zirai faaliyet kapsamında ifa edilen hizmetlerden:

Orman idaresine veya orman idaresine karşı taahhütte bulunan kurumlara yapılan ormanların ağaçlandırılması, bakımı, kesimi, ürünlerin toplanması, taşınması ve benzeri hizmetler için %2, ve diğer hizmetler için %4 oranında tevkifat yapılacaktır.

ZİRAİ KAZANÇLARIN GERÇEK USULDE VERGİLENDİRİLMESİ

15. Gerçek usule tabi olan çiftçiler kimlerdir? Açıklayınız.

Cevap: Gerçek usule tabi olan çiftçilerin kazançları, gerçek usulde zirai işletme hesabı esasına göre tespit olunur. Kazançları gerçek usulde vergilendirilmeyen çiftçiler, yazılı olarak vergi dairesine başvurmaları halinde gerçek usule geçebileceklerdir. Ayrıca, bu mükelleflerden işletme büyüklüğü ölçülerini aşanlar, izleyen vergilendirme döneminden itibaren gerçek usulde vergiye tabi olacaklardır. Gerçek usule tabi olup da işletme büyüklüğü ölçülerinin altına düşen mükellefler ise izleyen vergilendirme döneminden itibaren stopaj usulüyle vergilendirileceklerdir.

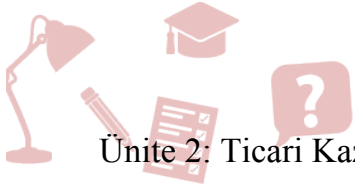
16. Gerçek usulde zirai kazancın tespiti nasıl yapılmaktadır?

Cevap: Bu usulde zirai kazanç, hesap dönemi içinde para olarak tahsil edilen veya alacak olarak tahakkuk eden hasılat ile ödenen veya borçlanılan giderler arasındaki olumlu farktır. Kazancın tespitinde indirilebilecek giderler, Kanun'un 57. maddesinde sayılmıştır. Bu giderlere örnek olarak;

- İşletme için alınan tohum, gübre, fide, yem, ilaç ve benzeri maddelerin tedariki için ödenen veya borçlanılan paraları,
- İşletmede çalıştırılanlara ücret, prim gibi isimlerle yapılan ödemeleri,
- İşçilerin, tedavi, ilaç, sigorta giderlerini,
- Zirai makinelerin çalıştırılması ile ilgili yapılan giderleri ve
- Zirai araçların amortismanlarını gösterebiliriz.

17. Ticari kazançla zira kazancın tespiti arasında fark var mıdır? Açıklayınız.

Cevap: Ticari kazançtan farklı olarak, zirai kazançlarda öz tüketim niteliğindeki giderlerin hasılatından düşülmesine izin verilmiştir. 58. maddeye göre, işletmede üretilen mahsullerden teşebbüs sahibi ile eşi ve velayet altındaki çocukları tarafından tüketilen ürünler masraf olarak yazılabilir. Bu mükellefler, işletme hesabı esasını yerine bilanço esasında kazançlarının tespit edilmesini isteyebilirler. Bu durumda, ticari kazancın bu konudaki hükümleri uygulanır. Bilanço esasını seçen mükellefler, yatırım indirimi imkânı gibi bazı avantajlardan yararlanabilmektedir. Ancak zirai kazanç kapsamında vergiye tabi olan mükelleflerin, Gelir vergisi kanunu

MLY201U-TÜRK VERGİ SİSTEMİ

Ünite 2: Ticari Kazançlar (İşletme Hesabı Esası, Basit Usul, Esnaf Muaflığı), Zirai Kazançlar

uyarınca geçici vergi ödeme yükümlülüğü bulunmamaktadır.

18. Geçici vergi ne demektir?

Cevap: Gerçek usulde vergilendirilen gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin cari vergilendirme dönemlerinin gelir ve kurumlar vergisine mahsuben üçer aylık kazançları üzerinden hesaplanıp ödenen bir peşin vergi uygulamasıdır.

ÜCRET GELİRLERİNİN TANIMI VE STOPAJ YOLUYLA VERGİLENDİRİLMESİ

1. Gelir Vergisi Kanunu'na ve İş Kanununa göre ücretin tanımı nasıldır?

Cevap: Gelir Vergisi Kanunu ücreti “işverene tabi ve belirli bir iş yerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerdir” ekinde tanımlamıştır.

İş Kanunu'na göre ise “Genel anlamda ücret bir kimseye bir iş karşılığında işveren veya üçüncü kişiler tarafından sağlanan ve para ile ödenen tutardır” şeklinde tanımlanmaktadır.

2. Ücret hangi adlar altında ödenebilir?

Cevap: Ücret ödenek, tazminat, zam, avans, aidat, prim, ikramiye veya başka adlar altında ödenebilir ve ücretin bu şekilde farklı adlar altında ödenmesi onun mahiyetini değiştirmez.

3. Ücretin tanımında geçen işveren ve iş yeri neyi ifade eder?

Cevap: İş veren; hizmet erbabını işe alan, emir ve talimatları dahilinde çalıştıran gerçek ve tüzel kişilerdir.

İş yeri ise; mağaza, yazıhane, idarehane, muayenehane, imalathane, şube, depo, otel, kahvehane, eğlence ve spor yerleri, tarla, bağ, bahçe, çiftlik,... madenler, taş ocakları, inşaat şantiyeleri... gibi ticari, sınai, zirai veya mesleki bir faaliyetin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan yerdir.

4. Ücretlerin stopaj usulüyle vergilenmesinde safi ücrete ulaşmak için yapılabilecek indirimler nelerdir?

Cevap: Stopaj, gerçek ücret (safi ücret) üzerinden yapılmaktadır. Safi ücret, işveren tarafından verilen para ve diğer maddi menfaatler toplamından, 63. maddede yazılı indirimlerin yapılması suretiyle bulunur.

63. maddede sayılan, safi ücrete ulaşmak için yapılabilecek indirimlere aşağıdaki örnekleri verebiliriz:

- Emekli aidatı veya sosyal sigorta primleri,
- Mükellefin kendisi, eşi ve küçük çocukları için özel nitelikte yaptırılan;
- Hayat, ölüm, kaza, hastalık, engellilik gibi şahıs sigortalarına hizmet erbabı tarafından ödenen primler,
- Bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları.
- Sendikalar Kanunu hükümlerine göre sendikalara ödenen aidatlar,
- Son olarak, gayri safi ücret üzerinden engelli ücretliler için engellilik indirimi yapılmaktadır.

5. Asgari geçim indirimi nedir ve nasıl uygulanır?

Cevap: Asgari geçim indirimi: birey ya da ailenin toplam gelirinden asgari geçim seviyesini sağlayacak bölümünün düşülerek vergi dışında bırakılmasıdır.

Asgari geçim indirimi, ilgili takvim yılı başında geçerli olan brüt asgari ücretin %50'si tutarındaki kısmına tekabül etmektedir. Bu tutara evli olan ücretlilerde çalışmayan eş için %10 oranında ilave, çocuklu mükelleflere ise 1. ve 2. çocuk için %7,5'ar, izleyen çocuklar için %5'er ilave yapılacaktır. Bu şekilde, eşi çalışmayan 7 çocuklu bir ücretli asgari ücretin tamamına tekabül eden tutar üzerinden vergi ödememiş olacaktır. Mükellefin ailevi durumuna göre açıkladığımız şekilde belirlenen asgari geçim indirimi tutarı %15 ile çarpılmakta, bulunan rakam, mükellefin yararlanacağı vergi indirimi miktarı olmaktadır. Bu miktar da mükellefin ücretleri üzerinden hesaplanan vergiden düşülmektedir.

ÜCRETLERİN STOPAJ HARİCİ YÖNTEMLERLE VERGİLENDİRİLMESİ

6. Gelirleri diğer ücretler olarak adlandırılanlar kimlerdir?

Cevap:

- Kazançları basit usulde tespit edilen ticaret erbabı yanında çalışanlar
- Özel hizmetlerde çalışan şoförler
- Özel inşaat işçileri
- Gayrimenkul sermaye iradı sahibi yanında çalışanlar

ÜCRETLERDE MUAFLIK VE İSTİSNALAR

7. Ücretlerde muaflik ve istisnalar nasıldır?

Cevap: Diplomat Muaflığı: Yabancı devletlerin Türkiye'de bulunan elçi, muştalar ve konsolosları ile elçilik ve konsolosluklara mensup olan ve o memleketin tabiiyetinde bulunan memurları ve Türkiye'de resmi bir göreve memur edilenlerin, menkul sermaye iradı üzerinden yapılan tevkifatlar dışındaki tüm gelirleri gelir vergisinden muaf tutulmuştur. Bu muafiyet karşılıklılık şartına bağlanmıştır.

Elçilik ve Konsolosluk Çalışanlarının Ücret İstisnası: Kanun, yabancı elçilik ve konsolosluklarda çalışan, ancak 15. maddeye girmeyen memur ve hizmetlilerin, yalnızca bu işlerden aldıkları ücretleri, yine karşılıklılık olmak şartıyla gelir vergisinden istisna etmiştir

Ücretlerde Diğer İstisnalar: Bu istisnalar GVK'nın “Müteferrik İstisnalar” başlığını taşıyan Altıncı Bölümü'nde yer almaktadır. Sayıları 15'i bulan bu istisnalar için 23. maddeye bakılabilir.

8. Karşılıklı olmak şartı nedir?

Cevap: Ülkemizdeki elçilik ve konsoloslukların bağlı oldukları ülkelerdeki elçilik ve konsolosluklarımızda çalışan memur ve hizmetlilerimizin aldıkları ücretlerin aynı şekilde o ülkede de gelir vergisinden veya benzeri bir vergiden istisna edilmiş olması anlamına gelir.

SERBEST MESLEK KAZANÇLARI: KAVRAM

9. Serbest meslek kazancı nedir?

Cevap:

Her türlü serbest meslek faaliyetinden doğan kazançlar serbest meslek kazancıdır. Serbest meslek faaliyeti; sermayeden ziyade şahsi mesaiye, ilmi veya mesleki bilgiye veya ihtisasa dayanan ve ticari mahiyette olmayan işlerin işverene tabi olmaksızın şahsi sorumluluk altında kendi nam ve hesabına yapılmasıdır.

10. Serbest meslek kazancına örnekler nelerdir?

Cevap:

- Avukat, doktor, mali danışman, muhasebeci, mühendis, veteriner, çevirmenlerin kazançları.
- Yazar, şair, bilgisayar programcısı, heykeltıraş, ressam gibi kişilerin telif kazançları.
- Gümrük komisyoncuları, noterlerin kazançları, konser veren müzik sanatçıların kazançları, ebe, sünnetçi, sağlık memuru, arzuhalci, rehber gibi meslekleri icra edenlerin kazançları.

11. Bir faaliyetin serbest meslek faaliyeti sayılabilmesi için hangi özellikleri taşıması gerekmektedir?

Cevap:

- Şahsi bilgiye, ihtisasa veya emeğe dayanmalıdır,
- İşverene tabi olmadan yapılmalıdır,
- Ticari mahiyette olmamalıdır,
- Süreklilik unsuru taşımalıdır.

SERBEST MESLEK KAZANCININ TESPİTİ

12. Gerçek usulde serbest meslek kazancı nasıl hesaplanır?

Cevap: Gerçek usulde serbest meslek kazancı; bir hesap dönemi içinde serbest meslek faaliyeti karşılığı olarak tahsil edilen para ve ayınlar ve diğer suretlerle sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaatlerden bu faaliyet dolayısıyla yapılan giderler düşüldükten sonra kalan farktır.

13. Serbest meslek sahibinin safi kazancının belirlenmesinde, gider olarak düşülebilecek kalemler nelerdir?

Cevap:

- Gelirin elde edilmesi ve idame ettirilmesi için ödenen genel giderler
- Hizmetli veya işçilerin iş yerinde veya iş yerinin müştemilatındaki iâşe giderleri, tedavi ve ilaç giderleri, sigorta primleri ve emekli aidatı ile GVK m. 27’de yazılı giyim giderleri,
- İşle ilgili olmak şartıyla seyahat ve ikamet giderleri,
- Mesleki faaliyette kullanılan tesisat, demirbaş eşya ve envantere dâhil olan taşıtlar için Vergi Usul Kanunu’na göre ayrılan amortismanları,
- Kiralanan veya envantere dâhil olan ve işte kullanılan taşıtların giderleri,

- Alınan mesleki yayınlar için ödenen bedeller,
- Mesleki faaliyetin ifası için ödenen mal ve hizmet alım bedelleri,
- Serbest meslek faaliyeti dolayısıyla emekli sandıklarına ödenen giriş ve emeklilik aidatları ile mesleki kuruluşlara ödenen aidatlar,
- Mesleki kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi için ödenen meslek, ilan ve reklam vergileri ile iş yerleriyle ilgili aynı vergi, resim ve harçlar.

SERBEST MESLEK KAZANÇLARINDA İNDİRİM, MUAFİYET VE İSTİSNALAR

14. Serbest meslek kazançlarında indirim, muafiyet ve istisnalar kimlere uygulanır?

Cevap:

İndirim: Engelli serbest meslek erbabı ile bakmakla yükümlü olduğu kişiler arasında engelli bulunan serbest meslek erbabı için, engellilik indiriminden yararlanma hakkı getirilmiştir.

Muafiyet: Ebe, sünnetçi, sağlık memuru, arzuhalci, rehber gibi serbest meslek sahipleri bazı şartlara uymaları durumunda gelir vergisinden muaf tutulmuştur. Bu şartlar VUK’ un 155. maddesinde yer almaktadır:

- Muayenehane, yazıhane, atölye gibi özel iş yerleri açmamak,
- Çalışılan yere tabela, levha gibi mesleki faaliyette bulunduğunu gösteren alametleri asmamak,
- Devamlı şekilde mesleki faaliyette bulunduğunu gösteren ilanlar yapmamak,
- Serbest mesleki faaliyette bulunmak üzere mesleki teşekküllere kaydolmamak.

İstisna: Müellif, mütercim, heykeltıraş, ressam, bilgisayar programcısı gibi bazı meslek sahiplerinin veya mirasçılarının kitap, resim, heykel, şiir, hikâye, roman, makale, CD, disket, bilimsel araştırma ve incelemeleri, röportaj, fotoğraf, film, radyo ve televizyon oyunu gibi eserlerini satmak veya kiralamak suretiyle elde ettikleri hasılat gelir vergisinden istisna tutulmuştur (telif kazancı istisnası).

GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARI: KAVRAM

15. Gayrimenkul sermaye iradı nedir, gayrimenkul sermaye iradı kapsamındaki mal ve haklara örnekler nelerdir?

Cevap: GVK’ nın 70. maddesinde sayılan mal ve hakların sahipleri, mutasarrıfları, zilyetleri, irtifak ve intifa hakkı sahipleri veya kiracıları tarafından kiraya verilmesinden elde edilen iratlar gayrimenkul sermaye iradı olarak kabul edilmiştir.

Bu mal ve haklara aşağıdaki örnekleri verebiliriz:

Gayrimaddi mallar:

- Arazi, bina, maden suları, madenler,
- Motorlu nakil vasıtaları, her türlü motorlu araç, makine ve tesisat, gemi ve gemi payları.

Gayrimaddi haklar:

- Arama, işletme ve imtiyaz hakları ve ruhsatları,
- Marka, ticaret unvanı, desen, model, televizyon filmi, ses ve görüntü bantları,
- Telif hakları, ihtira beratı (buluş, icat belgesi).

GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARININ STOPAJ YOLUYLA VERGİLENDİRİLMESİ

16. Gayrimenkul sermaye iratlarının stopaj yoluyla vergilendirilmesi nasıldır?

Cevap: Bu durumda vergileme gayrisafi hasılat üzerinden yapılmaktadır. Gayrisafi hasılat:

70. maddede yazılı mal ve hakların kiraya verilmesinden bir takvim yılı içinde o yıla veya geçmiş yıllara ait olarak nakden veya aynen tahsil edilen kira bedellerinin tutarıdır.

GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARININ BEYAN YOLUYLA VERGİLENMESİ

17. Gayrimenkul sermaye iratları ile ilgili beyanname ne zaman verilir?

Cevap: Gayrimenkul sermaye iratları ile ilgili beyanname, izleyen yılın Mart ayında verilmektedir. Hesaplanan vergi iki taksit halinde (3., 7. aylarda) ödenecektir.

18. Safi irat nedir, nasıl hesaplanır?

Cevap: Gayrimenkul sermaye iradı olarak safi irat vergilenir. Safi irada, gayri safi hasılatıran iradın sağlanması ve idame ettirilmesi için yapılan giderlerin indirilmesi ile ulaşılır (GVK m. 71). 74. maddede sayılan bu giderlere aşağıdaki örnekleri verebiliriz:

- Kiraya veren tarafından ödenen aydınlatma ısıtma, su ve asansör giderleri,
- Kiraya verilen malların idaresi için yapılan ve gayrimenkulün önemi ile orantılı olan idare giderleri,
- Sigorta giderleri,
- Kiraya verilen mal ve haklara ilişkin borçların faizleri.

MENKUL SERMAYE İRATLARI

19. Menkul Sermaye iradı nedir, çeşitleri nelerdir?

Cevap: Nakdi sermaye veya para ile temsil edilen değerlerden oluşan sermaye dolayısıyla elde edilen kâr payı, faiz, kira ve benzeri iratlar menkul sermaye iradıdır. Kanun, aynı maddenin ikinci fıkrasında nelerin menkul sermaye iradı sayılacağını ayrıntılı bir şekilde açıklamıştır. Bunlara örnek olarak aşağıdakileri verebiliriz:

- Devlet tahvili ve Hazine bonusu faizleri ile diğer her türlü tahvil ve bono faizleri, eurobond faizleri,
- Repo gelirleri,
- Mevduat faizleri,
- Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kâr payları ile kâr ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kâr payları ve özel finans kurumlarınca kâr ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kâr payları,
- Her nevi hisse senetleri kar payları,
- Sermaye Piyasası Kanunu'na göre kurulan yatırım fonları katılma belgelerine ödenen kâr payları,
- İştirak hisselerinden doğan kazançlar

MENKUL SERMAYE İRATLARININ VERGİLENDİRİLMESİ

20. Menkul sermaye iratlarının vergilendirilmesi nasıldır?

Cevap: Menkul sermaye iratlarının vergilendirilmesi esas olarak stopaj yöntemiyle gerçekleştirilmektedir. Bazı istisnai durumlarda ise beyanname verilmesi zorunluluğu bulunmaktadır. Aşağıdaki menkul sermaye iratlarını ödeyenler, ödeme esnasında Yasa'da yazılı oranlarda tevkifat yaparlar:

- Hazine bonusu ve Devlet tahvili faizi, eurobond faizleri, özel sektör tahvil ve bonolarının faizi,
- TL mevduat faizi, döviz tevdiat hesabı faizi,
- Repo geliri,
- Özel finans kurumları kar zarar ortaklığı belgesi gelirleri,
- Yatırım fonları katılma belgelerinden elde edilen kazançlar.

Stopaja maruz kalmayan, alacak faizleri gibi bazı menkul sermaye iratları, gelirin elde edildiği yılı izleyen Mart ayında beyanname ile bildirilmek zorundadır.

Çeşitli menkul sermaye iradını bir arada elde eden mükellefler açısından, beyanname verme sınırı araştırılırken;

- Kurumlardan elde edilen kâr payları ve
- Diğer mükellefin elde ettiği menkul sermaye iratları toplanacaktır.

Verilen beyanname üzerinde, brüt menkul sermaye iradından aşağıda açıklanan giderler indirilebilir:

Depo etme ve sigorta ücretleri gibi taşınır değerlerin korunması için yapılan giderler,

- Temettü hisseleri ve faizlerin tahsil giderleri,
- Menkul kıymetler ve bunların iratları için ödenen her türlü vergi, resim ve harçlar.

DİĞER KAZANÇ VE İRATLAR: DEĞER ARTIŞI KAZANÇLARI

21. Değer artışı kazançlarını açıklayınız.

Cevap: Diğer kazanç ve iratlar, değer artışı kazançları ve arızı kazançlar olmak üzere iki gruptan oluşmaktadır.

GVK mük. 80. maddede sayılan mal ve hakların elden çıkarılmasından doğan kazançlar, değer artışı kazancı olarak kabul edilmiştir. Bunlara aşağıdaki örnekleri verebiliriz:

- Borsada kayıtlı olan veya olmayan hisselerin elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar,
- Diğer menkul kıymetlerin (menkul kıymetler yatırım fonları katılma belgeleri, borsa yatırım fonlarının katılma belgeleri) elden çıkarılmasından doğan kazançlar,
- Ortaklık haklarının veya hisselerinin elden çıkarılmasından doğan kazançlar,

DİĞER KAZANÇ VE İRATLAR: ARIZİ KAZANÇLAR

22. Arızı kazançları açıklayınız.

Cevap: GVK'nın 82. maddesinde düzenlenen arızı kazançlara aşağıdaki örnekleri verebiliriz:

- Süreklilik göstermeyen ticari ve serbest meslek faaliyetlerinin icrasından elde edilen kazançlar.
- Ticari veya zirai bir işletmenin faaliyetiyle, serbest meslek faaliyetinin durdurulması veya terk edilmesi karşılığında elde edilen kazançlar,
- Gayrimenkullerin tahliyesi veya kiracılık hakkının devri karşılığında alınan tazminatlar ve peştemallıklar.

GELİR VERGİSİNİN TARHI

1. Tarh nedir?

Cevap: Vergi alacağının kanunlarında gösterilen matrah ve nispetler üzerinden vergi dairesi tarafından hesaplanarak bu alacağı miktar itibarıyla tespit eden idari muameledir.

2. Gelir vergisi kural olarak bizzat mükellefin veya vergi sorumlusunun neyi üzerinden tarh olunmaktadır?

Cevap: Gelir vergisi kural olarak bizzat mükellefin veya vergi sorumlusunun beyanı üzerine tarh olunmaktadır.

3. Gelir vergisi beyanlarının hangi beyanname ile yapılacağı ön görülmektedir?

Cevap: Gelir vergisi beyanlarının yıllık, muhtasar, veya münferit beyanname ile yapılacağı öngörülmektedir.

4. Gelir vergisi tarhi hangi iki ana başlık altında açıklanabilir?

Cevap: Gelir vergisinin tarhi beyanname verilmeyen haller ve beyanname vermenin zorunlu olduğu haller olmak üzere iki ana başlık altında açıklanabilir.

MUHTASAR BEYANNAME (STOPAJ BEYANNAMESİ) YOLUYLA TARH

5. Muhtasar beyanname hangi tip bir beyanname çeşididir?

Cevap: Muhtasar beyanname, stopaj yoluyla alınan vergileri ödendiği beyanname çeşididir.

6. Gelir vergisinin hasılatının yüzde kaç muhtasar beyanname (stopaj yoluyla) toplanmaktadır?

Cevap: Gelir vergisinin hasılatının yüzde doksanınin üstündeki kısmı muhtasar beyanname (stopaj yoluyla) toplanmaktadır

7. Muhtasar beyanname (stopaj beyannamesi) ile nasıl vergi toplanmaktadır?

Cevap: Bu yöntemde vergi, gelir elde eden kişinin eline geçmeden kesilmekte ve muhtasar beyanname ile vergi dairesine ödenmektedir. Muhtasar beyanname, işverenler veya vergi tevkifatı yapan diğer kimseler tarafından kesilen verginin matrahı ile birlikte toplu olarak vergi dairesine bildirilmesine yarayan beyanname.

8. Kimler tevkifat yapmak zorundadır?

Cevap: Vergi tevkifatı yapmak zorunda olanlar, Gelir Vergisi kanunun 94. Maddesinde sayılmıştır. Bunlar aşağıdaki kişi ve kuruluşlardır:

- Kamu idare ve müesseseleri,
- İktisadi kamu müesseseleri, sair kurumlar,
- Ticaret şirketleri, iş ortaklıkları,
- Dernekler, vakıflar, dernek ve vakıfların iktisadi işletmeleri, kooperatifler, yatırım fonu yönetenler,
- Gerçek gelirlerini beyan etmeye mecbur olan ticaret ve serbest meslek erbabı,
- Zirai kazançlarını bilanço veya zirai işletme

hesabı esasına göre tespit eden çiftçiler.

9. Vergi tevkifatları ne zaman yapılır?

Cevap: Vergi tevkifatları, açıklanan ödemelerin nakden veya hesaben yapılması esnasında gerçekleştirilmektedir.

10. Bakanlar Kurulu tevkifat oranlarını değiştirebilir mi?

Cevap: Bakanlar Kurulu, açıklanan tevkifat oranlarını her bir ödeme ve gelir için ayrı ayrı sıfıra kadar indirmeye ve bir katına kadar arttırmak suretiyle yeniden tespit etmeye yetkili kılınmıştır. Bu yetki, hükümetin ekonomik ve maliye politikaları çerçevesinde sık sık kullanılmaktadır.

11. Stopaj matrahı olarak ne esas alınır?

Cevap: Stopaj matrahı olarak;

- Ücretler açısından indirimler yapıldıktan sonra klan safi tutar,
- Diğer gelirlerde ise gayri safi tutarlar esas alınmaktadır.

YILLIK BEYANNAME VERİLMEYEN VEYA TOPLAMA YAPILMAYAN HALLER

12. Gelirlerin toplanması kavramını açıklayınız.

Cevap: Yıllık beyanname, mükellefin çeşitli kaynaklardan bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların bir araya getirilip toplanmasına ve bu suretle hesaplanan gelirin vergi dairesine bildirilmesine ilişkin beyanname. Gelir vergisi mükellefinin elde ettiği gelirler yedi kazanç unsurunun biri veya bir kaçından oluşabilir. Kural olarak elde edilen tüm gelirlerin yıllık beyanname ile bildirilmesi zorunluluğu bulunmaktadır. Ancak, bazı gelirler kaynaktan stopaja tabii tutulduğundan bu kural yumuşatılmıştır. Gelir Vergisi Kanunun seksen altıncı maddesinde, bazı gelirler için beyanname verilmeyeceği veya bu gelirlerin toplamaya dahil edilmeyeceği öngörülmüştür.

YILLIK BEYANNAME VERMENİN ZORUNLU OLDUĞU HALLER

13. Beyan sınırı nedir?

Cevap: Gayrimenkul sermaye iradı, menkul sermaye iradı ve ücret gelirlerinde, elde edilen yıllık gelir toplamının belirlenen sınırı aşması durumunda, stopaj yapılmış olmasına rağmen beyanname verme yükümlülüğü de olduğu anlamında gelmektedir.

14. Mutlak anlamda beyanname verilmesi gerekli gelirler nelerdir?

Cevap: Gelir Vergisi kanunun seksen beşinci maddesinde bu gelirler şu şekilde sıralanmıştır:

- Tacirler, çiftçiler ve serbest meslek erbabı ticari, zirai ve serbest meslek faaliyetlerinden kazanç elde etmeseler bile yıllık beyanname vermek zorundadır.

“Çiftçiler” kavramı ile kastedilenler, işletme esasına veya bilanço esasına göre gerçek usulde vergilenen çiftçilerdir.

“Tacirler” kavramı ise, işletme veya bilanço esasına göre gerçek usulde vergilenen tacirler yanında basit usulde vergilenen tacirler de kastedilmektedir.

- Vergisi stopaj yoluyla alınmamış ücret gelirleri,
- Tutarı toplamı Gelir Vergisi Kanunun seksen altıncı maddesi (d) bedinde yazılı tutarı aşan, istisnaya konu olmamış ve üzerinden stopaj yapılmamış menkul, gayrimenkul sermaye iratları,
- Kazanç ve iratların istisna haddini aşan kısımları (bu durumda sadece istisna haddini aşan kısım beyan edilecektir.)

15. Beyanname verme sınırının aşılması halinde, beyan mecburiyetinde bulunan gelirleri açıklayınız?

Cevap: Şartlı beyan dışılık hallerinde, şartların aşılmasın durumunda da beyan yükümlülüğü doğmaktadır. Bu grup gelirler;

- Stopaja maruz kalmıştır,
- Ancak kanun koyucu, tutarın belirlediği sınırın üstünde olmasından dolayı, ayrıca beyanname yoluyla vergilendirilmesini de arzulamıştır.

Bu gelirler aşağıdaki gibidir:

- Birden fazla işverenden ücret geliri olanlar,
- Gelir toplamı beyanname verme sınırını aşanlar.

16. Birden fazla işverenden ücret alınması halinde , birinci işverenden alınan ücretin hangisi olacağı nasıl belirlenir?

Cevap: Birden.fazla işverenden ücret alınması halinde , birinci işverenden alınan ücretin hangisi olacağını mükellef serbestçe belirleyebilecektir

YILLIK BEYANNAME ÜZERİNDEN İNDİRİMLERİN YAPILMASI, ZARARLARIN DÜŞÜLMESİ

17. Gelir vergisi beyannamesi nereye verilir?

Cevap: Gelir vergisi beyannamesinin, mükellefin ikametgahının bulunduğu yer vergi dairesine verilmesi gerekir. Bu esas çerçevesinde gayrimenkul sermaye iratları ile ilgili beyanname de gayrimenkulün bulunduğu yer vergi dairesine değil, iradı elde eden mükellefin bulunduğu yer vergi dairesine verilecektir. Eğer mükellefin iş yeri ve ikametgahı ayrı vergi daireleri bölgesinde bulunuyorsa, Maliye Bakanlığının uygun görmesi halinde , beyanname işyerinin bulunduğu yer vergi dairesine de verilebilir.

18. Gelir vergisi beyannamesi ne zaman verilir?

Cevap. Yıllık beyanname veren mükellefler için vergilendirme dönemi, geçmiş takvim yılıdır. Yani, bu mükellefler vergilerini gelirin elde edildiği yılı izleyen yılda ödemektedirler. Son düzenlemeye göre beyannameler;

- Gelirin sadece basit usulde tespit edilen ticari kazançlardan ibaret olması durumunda, izleyen yılın Şubat ayının yirmi beşinci gününü akşamına kadar,
- Diğer hallerde ise ertesi takvim yılının Mart ayının yirmi beşinci günü akşamına kadar verilir.

19. Beyannameler ne şekilde verilir?

Cevap: Beyannameler, vergiyi tarha yetkili vergi dairesine verilmektedir. Mükellef beyannameyi;

- Bizzat götürüp elden verebilir,
- Ancak günümüzde beyannameler daha çok internet üzerinden verilir hale gelmiştir (E-Beyan).

20. İkametgah ne demektir?

Cevap: Medeni hukukta ikametgah yerleşmek niyetiyle otuluran yer olmasına rağmen, vergi hukukunda ikametgah; mükellefiyet tesisine yönelik ticari, ekonomik faaliyetlerin yapıldığı, yoğunlaşıldığı yer olarak kabul edilmektedir. Vergi hukukunda ikametgah mali ikametgah şeklinde de isimlendirilmektedir.

21. Yıllık beyanname üzerinden yapılabilecek İndirimler nelerdir?

Cevap: Gelir Vergisi Kanunu sensen dokuzuncu maddesinde açıklamıştır. Aşağıdaki örnekleri verebiliriz:

- Beyan edilen gelirin % 10'unun aşmaması, Türkiye'de yapılması şartıyla mükellefin kendisi, eşi ve küçük çocuklarına ilişkin olarak yapılan eğitim ve sağlık harcamaları.
- Mükellefin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat, ölüm, kaza, hastalık, sakatlık gibi şahıs sigorta primleri ile bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları. Yapılabilecek indirim, beyan edilecek gelirin % 10'unu (bireysel emeklilik sistemi dışındaki şahıs sigorta primleri için % 5'ini) ve her bir kişi için asgari ücretin yıllık brüt tutarını aşamaz (Aynı maddede şahıs sigorta veya bireysel emeklilik indiriminin yapılabilmesi için, sigortanın veya emeklilik sözleşmesinin; Türkiye'de kain ve merkezi Türkiye'de bulunan bir sigorta veya emeklilik şirketi nezdinde yapılması ve gelirin elde edildiği yılda ödenmiş olması şartı getirilmiştir).

22. Zararların mahsubu ne demektir?

Cevap: Beyan esaslı gelirlerin toplanmasını emrederken, diğer taraftan da bir kısım gelirler kaynaklarında uğranılan zararların, diğer kaynakların kazanç ve iratlarına mahsup edilmesine imkan tanımaktadır. Bu mahsup sonucunda kapatılmayan zarar kısmı, izleyen yıllara devredilecek ve izleyen beş yıl içinde bu yılların gelirleri ile mahsup edilebilecektir. Bu genel kurala rağmen bazı durumlarda zarar mahsubuna sınırlamalar getirilmiştir:

- Beyanname üzerinden yapılan indirimlerin zararı arttırıcı etkisi olamamaktadır.

- Yine daha önce açıklandığı gibi değer artışı kazançlarında uğranılan zararların düşülmesinde sınırlamalar vardır.
- Menkul ve gayrimenkul iratlarında, gider fazlalığından doğanlar hariç, sermayede ortaya çıkan eksilmeler zarar olarak kabul edilmemektedir.
- Son olarak, tam mükelleflerin yurt dışı faaliyetleri ile ilgili uğradıkları Zararların Türkiye'deki gelirlerinden hangi şartlarda mahsup edilebileceğine ilişkin esaslar 88. Maddenin 4, 5 ve 6. Fıkralarında açıklanmıştır.

GELİR VERGİSİNİN ORANI, HESAPLANMASI VE ÖDENMESİ

23. Gelir vergisinin oranları nedir?

Cevap: Gelir vergisine tabi gelirlere uygulanan artan oranlı tarife, % 15'den başlamakta % 20 ve % 27 oranlarının arkasından % 35'de sonlanmaktadır. Hangi miktar kazancın bu oranlardan hangisine tabi olacağı ve hesaplamanın nasıl yapılacağı sayfa 73'de yer alan tablo içinde yer almaktadır.

24. Yıllık beyannamede toplanan gelirler üzerinden daha önceden vergi ödenmişse uygulanan işlem nedir?

Cevap: Yıllık beyannamede toplanan gelirler üzerinden daha önce vergi ödenmişse bu vergilerin hesaplanan toplam gelir vergisinden düşülmesi gerekir. Bu çifte vergilemenin önlenmesi için gereklidir.

25. Gelir vergisini ödenmesi ne şekilde gerçekleştirilir?

Cevap: Yıllık beyanname ile bildirilen gelir üzerinden hesaplanacak vergi, aşağıda belirtilen sürelerde ödenir:

- Şubat ayının 25. Günü akşamına kadar verilmesi gereken beyanname ile bildirilen gelir üzerinden tahakkuk ettirilen gelir vergisi, Şubat ve Haziran aylarında olmak üzere iki eşit taksitte,
- Mart ayının 25. Günü akşamına kadar verilmesi gereken beyanname ile bildirilen gelir üzerinden tahakkuk ettirilen gelir vergisi ise, Mart ve Temmuz aylarında olmak üzere iki eşit taksitte ödenir.

26. Gelir vergisi nereye ödenir?

Cevap: Verginin ödenmesi, bağlı bulunulan vergi dairesine yapılabileceği gibi,

- Bağlı olunan vergi dairesinin bulunduğu yerin belediye sınırları dışında kalan başka vergi dairelerine veya
- Vergi dairesi ile anlaşmalı olan banka şubelerine de yapılabilir.

GEÇİCİ VERGİ (PEŞİN VERGİ)

27. Geçici verginin mantıksal izahı nedir?

Cevap: Geçici verginin mantıksal izahını, vergisi kaynağa kesilerek peşin alınanlarla, verginin beyanname vererek ertesi yıl ödeyen mükellefler arasındaki eşitsizliğin giderilmesi düşüncesi oluşturmaktadır. Geçici vergi uygulaması ile geç ödemedi kaynaklanan enflasyon etkisinin giderilmesi de amaçlanmaktadır.

28. Kimler geçici vergi öder?

Cevap: Basit usulde vergilenenler hariç gerçek usulde gelir vergisine tabi olan ticari kazanç sahipleri ve serbest meslek erbabı için, cari vergilendirme döneminin gelir vergisine mahsup edilmek üzere, geçici vergi ödeme yükümlülüğü getirilmiştir.

29. Geçici verginin oranı nedir?

Cevap: Ödenecek geçici verginin oranı, içinde bulunulan yılda bildirilen üçer aylık kazançlar üzerinden % 15'dir.

30. Geçici verginin beyan dönemleri hakkında bilgi veriniz.

Cevap: Hesaplanan geçici vergi üç aylık dönemi izleyen ikinci ayın 14. Günü akşamına kadar bağlı olunana vergi dairesine beyan edilir ve on yedinci günün akşamına kadar ödenir. Bu süreler on dört Mayıs, on dört Ağustos, on dört Kasım ve on dört Şubat tarihlerine tekabül etmektedir.

31. Geçici verginin matrahı ve mahsubu nasıl hesaplanır?

Cevap: Geçici vergi matrahı, Gelir Vergisi Kanununda yer alan, ticari ve mesleki kazançların tespitine ilişkin hükümlere göre belirlenmektedir. Bu belirlemede, indirim ve istisnalar ile VUK'un (amortisman, karşılık, reeskont gibi uygulamalar dahil) değerlemeye ait hükümleri de dikkate alınmakta, dönem sonu mal mevcutları kayıtlar üzerinden tespit edilmektedir.

Bu şekilde bi yıl boyunca ödenen geçici vergi, ertesi yıl Mart ayında, gerçek tutarı hesaplanan gelir vergisinden düşülür;

- Mükellef kalan borcunu da vergi dairesine iki eşit taksitte öder,
- Mükellefin alacaklı olması durumunda ise, bu alacak, varsa mükellefin diğer vergi borçlarına mahsup edilir,
- Bu mahsuplara rağmen kalan geçici vergi tutarı var ise, o yılın sonuna kadar yazılı olarak talep edilmesi halinde mükellefe ret ve iade olunur.

32. Serbest meslek kazançları hangi vergilendirme rejiminde ve hangi oranda vergilendirilir?

Cevap: Serbest meslek kazançları gerçek usulde vergilendirilir. Vergi oranı ise % 15 ile % 35 arasında değişmektedir.

DAR MÜKELLEFLER GERÇEK KİŞİLERE ÖZGÜ DÜZENLEMELER

33. Yersellik ilkesi nedir?

Cevap: Devletlerin coğrafi sınırları içinde yaşayan (kendi tabiiyetinde olsun veya olmasın) herkesten, vergi almak istemesini ifade etmektedir.

34. İş yeri tanımı nasıl yapılmıştır?

Cevap: Vergi Usul Kanunun 156. Maddesinde; ticari, sınai, zirai veya mesleki bir faaliyetin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan yer şeklinde tanımlanmıştır.

35. Daimi temsilci ne demektir?

Cevap: Bir hizmet veya vekalet akdi ile temsil edilene bağlı olup, onun nam ve hesabına, belli edilen veya edilmeyen bir süreyle ticari işlemler yapmaya yetkili olan kişidir.

36. Acente nedir?

Cevap: Bağımlı bir sıfatı olmadan , belli bir sözleşmeye dayanarak, belirli bir yer veya bölgede daimi olarak bir işletmeyi ilgilendiren sözleşmelerde aracılık etmeyi veya sözleşmeleri o işletme adına yapmayı meslek edinen kişidir.

37. Ticari mümessil ne demektir?

Cevap: Tacir tarafından işletmeyi yönetmek ve temsil etmek üzere yetki verilen kişidir. Ticari vekil ise ticari mümessil sıfatı olmaksızın işletmenin belirlenen bazı işlerini yapmak üzere yetki verilen kişidir.

38. Dar mükellefiyette muhatap olarak kim alınır?

Cevap: Dar mükellefiyette verginin tarhında, mükellefin daimi temsilcisi, bu yoksa bu kazanç ve iratları dar mükellefe sağlayanlar muhatap alınır.

39. Dar mükellefiyette matrah tespiti nasıl yapılır ve özel düzenlemeler hakkında bilgi veriniz.

Cevap: Dar mükellefiyette verginin tarhi yapılırken, muhatap olarak; mükellefin daimi temsilcisi, daimi temsilcisi bulunmaması durumunda ise kazanç ve iratların yabancı kişiye sağlayanlar alınmaktadır. Verginin tarhi bu kişiler adına yapılmaktadır.

Matrah tespiti, kural olarak Gelir Vergisi kanunun otuz yedinci ve seksen ikinci maddeleri arasında yer alan genel hükümlere göre yapılır. Bu arada, dar mükelleflerle ilgili bazı özel düzenlemeler bulunmaktadır. Bu özel düzenlemelere aşağıdaki üç örneği verebiliriz:

- Ticari kazanç elde eden dr mükelleflerden, ihraç edilmek üzere Türkiye’de satın aldıkları veya imal ettikleri malları, Türkiye’de satmaksızın yabancı memleketlere gönderenlerin bu işlerden doğan kazançları Türkiye’de elde edilmiş sayılmaz (ihracat istisnası). Bu hüküm ihracatı teşvik düşüncesiyle getirilmiş olup, dar

mükelleflere önemli bir ayrıcalık sağlamaktadır.

- Dar mükellefiyete tabi olanların Türkiye ile yabancı memleketler arasında yaptıkları ulaştırma işlerinden elde ettikleri kazançlar, kurumlar vergisine tabi yabancı ulaştırma kurumlarının kazançlarının tayinine ait esaslar göre tespit olur.
- Biletle girilen yerlerde faaliyette bulunan dar mükellefiyete tabi serbest meslek erbabının safi kazancının tespitinde, bu kişiler isterlerse, safi kazanç olarak bilet bedelleri (içindeki resimler düşüldükten sonra kalan) tutarın yarı esas alınır. Bu düzenleme pratik nedenlerle getirilmiştir; özellikle Türkiye’ye konser vermek amacıyla gelen yabancı sanatçılar açısından önem taşımaktadır.

Diğer taraftan dar mükellefler kural olara mevzuatın öngördüğü indirim ve istisnalardan da yararlanırlar. Ancak bazı durumlarda dar mükelleflerin bu indirim ve istisnalardan yararlanamayacaklarına yönelik düzenlemeler bulunmaktadır. Örneğin; dar mükellefler;

- Ücretlilere mahsus sakatlık indiriminden,
- Serbest meslek erbabına ve basit usulde vergilendirilenlere mahsus özörlü şahıs indiriminden yararlanamazlar.

40. Dar mükelleflerin yıllık beyanname ile bildirmek zorunda oldukları gelirler nelerdir?

Cevap: Dar mükelleflerin yıllık beyanname ile bildirmek zorunda oldukları gelirleri, Gelir Vergisi Kanunun seksen altıncı maddesi ikinci bendindeki ifadede çıkarılabilir. Bunlar:

- Ticari kazançlar,
- Gerçek usulde tespit edilen zirai kazançlar,
- Vergi kesintisine tabi tutulmamış gayrimenkul sermaye iratlarıdır.

41. Dar mükellefler yıllık beyannamelerini nereye verirler?

Cevap: Dar mükellefler yıllık beyannamelerini

- Türkiye’de vergi muhatabı mevcutsa, onun Türkiye’de oturduğu yerin,
- Türkiye’de vergi muhatabı yoksa iş yerinin (iş yeri birden fazla ise, bu iş yerlerinden herhangi birisinin) bulunduğu yer vergi dairesine verilir.

42. İsteğe bağlı münferit beyannamenin konusu nedir?

Cevap: İsteğe bağlı münferit beyannamenin konusunu vergisi kaynakta kesilen telif ve patent hakkının satışından elde edilen gelirler oluşturur.

TEORİ VE KURUMLAR VERGİSİNDE TAM-DAR MÜKELLEFİYET AYIRIMI

1. Kurumlar vergisinin varlık nedeni nedir?

Cevap: Aslında kurumun gerçek kişi ortakları, kurumdan elde ettikleri kâr payı için gelir vergisine tabi olmaktadır. Bu durumda neden ayrıca bir de kurumlar vergisi alındığı sorusu akla gelebilir. Kurumları vergi mükellefi kılan nedenler arasında;

- Gerçek kişiler dışında ayrı bir hukuki kişiliğe sahip olmaları,
- Gerçek kişiler gibi kamu hizmetlerinden yararlanmaları ve
- Ödeme güçlerinin varlığı sayılmaktadır.

2. Kurumlar vergisinde tam mükellef kimdir?

Cevap: Kanun i veya iş merkezi Türkiye’de bulunan kurumlar, tam mükellef olarak kabul edilmişlerdir.

Kanuni merkez ve iş merkezi nasıl tanımlanmaktadır?

Cevap: Kanuni merkez, vergiye tabi kurumların ana tüzüğü veya sözleşmelerinde veya teşkilat kanunlarında gösterilen merkezdir. iş merkezi ise iş bakımından muamelelerin bilfiil toplandığı ve idare edildiği yerdir (KVK m. 3).

3. Kurumlar vergisinde dar mükellefler kimlerdir?

Cevap: Dar mükellefler, kanuni ve iş merkezlerinden her ikisi de Türkiye’de bulunmayan kurumlardır.

KURUMLAR VERGİSİNİN MÜKELLEŞERİ

4. Kurumlar vergisinin mükelleşeri kimlerdir?

Cevap: Kurumlar vergisinin mükelleşeri, Kanun’un 1. maddesinde sayılmıştır; bunlar sırasıyla sermaye şirketleri, kooperatifler, iktisadi kamu kuruluşları, dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler ve iş ortaklıklarıdır.

5. Kooperatifler kanununa göre kooperatif tanımı nedir?

Cevap: Kooperatifler Kanunu’nun 1. maddesinde: “Tüzel kişiliği haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek veya geçimlerine ait ihtiyaçlarını işgücü ve parasal katkılarıyla karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli ortaklıklara kooperatif denir.” şeklinde tanımlanmıştır.

6. Kooperatifler, ana sözleşmelerinde hangi hükümler bulunması şartı ile kurumlar vergisinden muaf tutulmaktadır?

Cevap: Kural olarak kurumlar vergisine tabi olan kooperatifler ana sözleşmelerinde;

- Sermaye üzerinden kazanç dağıtılmaması,
- Yönetim kurulu başkan ve üyelerine kazanç üzerinden hisse verilmemesi,
- Yedek akçelerin ortaklara dağıtılmaması,

- Yalnızca ortaklarıyla iş görülmesine ilişkin hükümler bulunması şartı ile kurumlar vergisinden muaf tutulmuşlardır (KVK m.4/k).

7. Kamu iktisadi kuruluşlarının tanımı nasıl yapılmıştır?

Cevap: Devlete, özel idarelere, belediyelere ve diğer kamu idarelerine ve müesseselerine ait veya tabi olup faaliyetleri devamlı olan ticari, sınai ve zirai işletmeler iktisadi kamu kuruluşlarıdır (KVK m. 2/3).

8. Dernek ve vakıfı tanımlayınız?

Cevap: Dernek; “Kazanç paylaşma dışında, kanunlarla yasaklanmamış belirli ve ortak bir amacı gerçekleştirmek üzere, en az yedi gerçek veya tüzel kişinin, bilgi ve çalışmalarını sürekli olarak birleştirmek suretiyle oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kişi topluluklarını” ifade eder şeklinde tanımlanmıştır. **Vakıf** ise bazı malların (taşınır, taşınmaz mal veya paranın) belli bir amacın gerçekleştirilmesine tahsis edildiği tüzel kişiliklerdir (MK, m. 73).

VERGİDEN MUAF TUTULAN KURUMLAR

9. Kurumlar vergisinden muaf olan kurumları amaçlarına göre sınıflandırmış olarak yazınız ?

Cevap:

- Eğitim, kültür amaçlı faaliyet gösteren kamu kuruluşları
- Teşvik amaçlı kamu kuruluşları
- Yerel idarelere yönelik kamu kuruluşları
- Diğer kuruluşlar(TOKİ gibi)

KAZANÇ TESPİTİNDE KABUL EDİLMİYEN İNDİRİMLER

10. Kurum kazancının tespitinde kabul edilmeyen indirimler hangi başlıklar altında incelenmektedir?

Cevap: Kanun, kurum kazancının tespitinde bazı indirimlerin yapılamayacağını hükme bağlamıştır. Bunları transfer fiyatlandırması yoluyla örtülü kazanç dağıtımı (KVK m. 13), örtülü sermaye (KVK m. 12) ve diğer indirimler (KVK m. 11) olmak üzere üç grupta inceleyebiliriz.

SAFİ KURUM KAZANCININ TESPİTİNDE İNDİRİLEBİLECEK GİDERLER

11. kurumlar, Gelir Vergisi Kanunu’nun 40. maddesinde sayılan giderleri hasılatlarından düşebilirler. *Bunlar nelerdir?*

Cevap: “indirilecek giderler” başlıklı 8. maddede, aşağıdakiler yer almaktadır:

Hisse senetleri ve tahvil ihraç giderleri,

- ilk kuruluş ve örgütlenme giderleri,
- Genel kurul toplantıları için yapılan giderlerle, birleşme, fesih ve tasfiye giderleri,
- Sigorta şirketleri için geçerli olan ve ayrıntıları KVK 14. maddenin 4. bendinde açıklanan teknik ihtiyatlar,

- Paylı komandit şirketlerde komandite ortağın kâr hissesi,

İSTİSNALARIN DİKKATE ALINMASI

12. Kurumlar vergisinden istisna edilen kazançları amaçlarına göre sınıflandırınız?

Cevap:

- Çifte vergilendirmeyi önleme amaçlı istisnalar
- Ülkeye döviz girişini teşvik amaçlı istisnalar
- Sermaye piyasasını teşvik amacı taşıyan istisna
- Eğitimi teşvik amacı taşıyan istisna
- Diğer istisnalar

13. Kurumlar vergisinden istisna edilen kazançlar arasında yer alan emisyon primi ne demektir?

Cevap: Emisyon primi: Anonim şirketler çıkarttıkları hisse senetlerini nominal değerlerinin üstünde bir bedelle satabilirler. Bu durumda, hisse senetlerinin nominal değeri ile ihraç değeri arasındaki olumlu fark emisyon primini oluşturur.

KURUM KAZANÇLARININ BEYANI, VERGİNİN ORANI, ÖDENMESİ

14. Kurumlar vergisi için beyannamenin verileceği yer ve zaman nedir?

Cevap: Beyannamenin verilme yeri, mükellefin bağlı olduğu, yani kurumun kanuni veya iş merkezinin bulunduğu yer vergi dairesidir (KVK 14/1). Yıllık beyanname, hesap döneminin kapandığı ayı izleyen dördüncü ayın 25. günü akşamına kadar verilir.

15. Kurumlar vergisinin oranı kaçtır ve hangi kazanç üzerine uygulanmaktadır?

Cevap: Kurumlar vergisinin oranı %20 olarak belirlenmiştir (KVK m. 32/1). Bu oran, indirim ve istisnalardan arta kalan kazanç üzerine uygulanmaktadır.

16. Kurumlara gelir vergisi stopajı yapılması hangi durumda yapılmaktadır ve oranı nedir?

Cevap: Kurum kazancı üzerinden kurumlar vergisi hesaplanmasının arkasından, ikinci aşamada gelir vergisi stopajına sıra gelmektedir. Bu stopaj, kurum kârının ortaklara dağıtılması durumunda yapılmaktadır.

KURUMLARIN; TASFİYESİ VE YENİDEN YAPILANMALARI DURUMUNDA VERGİLENDİRME

17. Kurumların tasfiyesi ne demektir ve kurum tasfiye haline girmişse vergilendirme dönemi olarak hangi dönem esas alınmaktadır?

Cevap: Tasfiye, kurumların tüzel kişiliklerinin sona ermesi olayıdır. Tasfiye süresi içinde; kurumun mevcutları paraya çevrilir, alacakları toplanır, borçları ödenir. Borçların ödenmesinden sonra para veya mal kalırsa bunlar da ortaklara dağıtılır. Kurum tasfiye haline girmişse, vergilendirme dönemi olarak “tasfiye dönemi” esas alınır. Tasfiye dönemi, kurumun tasfiye haline girdiği tarihten itibaren başlar.

18. Hangi şartların varlığı halinde vuku bulan kurum birleşmeleri devir olarak kabul edilmektedir?

Cevap:

- Birleşilen kurumla infisah eden kurumun kanuni veya iş merkezlerinin Türkiye’de bulunması yani her iki kurumun da tam mükellef olması,
- infisah eden kurumun devir tarihindeki bilanço değerlerini, birleşilen kurumun kül halinde devralması yani alacaklarını olduğu kadar borçlarını da üstlenmesi gereklidir.

DAR MÜKELLEŞERE ÖZGÜ DÜZENLEMELER

19. KVK m. 3/3’ te yer alan dar mükellefiyet kapsamına giren kazanç ve iratlardan 5 tanesini sıralayınız?

Cevap: Elde edilen gelirler, aşağıda sayılanlardan ibaret ise yıllık beyanname verilmez (mutlak anlamda beyanname verilmeyen haller); başka gelirler için beyanname verilmesi durumunda da, bu gelirler beyannameye dâhil edilmez (toplama yapılmaz).

- Dar mükellef kurum, Türkiye’de açacağı bir iş yeri veya görevlendireceği bir daimi temsilci vasıtasıyla ticari kazanç elde edebilir (örneğin, Alman Havayolları firması Lufthansa’nın Türkiye Temsilciliğinde elde ettiği kazançlar),
- Dar mükellef kurumun Türkiye’de bulunan zirai işletmesinden elde edilen zirai kazançlar,
- Türkiye’de elde edilen serbest meslek kazançları (örneğin, dar mükellef kurumun mühendisleri vasıtasıyla Türkiye’de elde ettiği kazançlar),
- Gayrimenkullerin, hakların ve menkul malların Türkiye’de kiralanmasından elde edilen iratlar,
- Türkiye’de elde edilen menkul sermaye iratları,
- Türkiye’de elde edilen diğer kazanç ve iratlardır.

20. Dar mükellefiyete tabi yabancı kurumların vergisi kimin adına tarh olunmaktadır?

Cevap: Dar mükellefiyete tabi yabancı kurumların vergisi, bunlar hesabına Türkiye’deki müdür veya temsilcileri; müdür veya temsilcileri yoksa kazanç ve iratları yabancı kuruma sağlayanlar adına tarh olunmaktadır (KVK m. 28).

21. İhracat istisnası nedir ?

Cevap: İhracat istisnası, ihracatı teşvik etmek amacıyla, dar mükellef kurumların Türkiye’den aldıkları malları ihraç etmelerinden sağladıkları kazançların kurumlar vergisinden muaf tutulmasıdır.

22. Dar mükellef kurumların gelirleri için kaç tip beyanname verilmesi söz konusudur ve bunlar nelerdir?

Cevap: Dar mükellef kurumların gelirleri için; yıllık, özel ve muhtasar beyanname olmak üzere üç tip beyanname verilmesi söz konusu olabilir.

23. Özel beyanname nedir ?

Cevap: Özel beyanname, dar mükellef yabancı kurumların vergiye tabi kazancının, GVK 80. maddede yazılı; hisse senedi satışı, gayrimenkul satışı gibi diğer kazanç ve iratlardan (telif, imtiyaz, ihtira... benzeri gayri maddi hakların satışı karşılığında alınan bedeller hariç) oluşması durumunda verdikleri beyanname (KVK m. 26)

24. Risturn nedir?

Cevap: Kâr amacı gütmeyen kooperatiflerde kâr dağıtımı söz konusu olmaz. Ancak gelir gider farkı ortaklara iade edilebilir. Bu iade edilen paralar risturn adını almaktadır.

25. Dar mükellef kurumlar hangi ülkenin hukuk kurallarına göre kurulur ve hangi ülkenin mevzuatına göre yönetilir ve denetlenir?

Cevap: Dar mükellef kurumlar, kendi ülkelerinin hukuk kurallarına göre kurulmuşlardır. Yönetim ve denetimleri yine kendi ülkeleri mevzuatına göre yapılır. Bunlar Türkiye’de iş yeri veya temsilcileri vasıtasıyla faaliyet gösterip gelir elde etmektedirler.

26. Tam mükellef dar mükellef ayrımının önemi nedir ?

Cevap: Tam mükellef-dar mükellef ayrımının önemi, Türkiye’de vergilendirilecek kazançlarının belirlenmesinde ortaya çıkmaktadır. Tam mükellef kurumlar, gerek Türkiye’de gerek yurt dışında elde ettikleri kazançların tamamı üzerinden vergilendirilmelerine rağmen, dar mükelleşer yalnızca Türkiye’de elde ettikleri kazançları üzerinden vergi öderler (KVK m. 3/1, 2). Dar mükelleşerin yurt dışı kazançları ile ilgilenilmemektedir.

27. KVK m. 2/1’de sermaye şirketleri nasıl tanımlanmaktadır ?

Cevap: Sermaye şirketleri, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurulmuş olan anonim paylı komandit ve limitet şirketler ile aynı mahiyetteki yabancı kurumlardır.

28. Müessese ve bağlı ortaklık tanımlarını yapınız?

Cevap: Sermayesinin tamamı bir iktisadi devlet teşekkülüne veya kamu iktisadi kuruluşuna ait olup, ona bağlı işletme veya işletmeler topluluğuna Müessese, sermayesinin yüzde ellisinden fazlası iktisadi devlet teşekkülüne veya kamu iktisadi kuruluşuna ait olan işletme veya işletmeler topluluğundan oluşan anonim şirketlere de Bağlı Ortaklık denilmektedir.

29. Vakıf ve derneklerin kurumlar vergisi mükellefi sayılması durumu hangi durumda ortaya çıkmaktadır?

Cevap: Ticari işletmesi bulunmayan vakıf ve dernekler kurumlar vergisi mükellefi sayılmamıştır (KVK m. 1/c). Kurumlar vergisi mükellefiyeti, dernek ve vakıfın amaçlarını gerçekleştirebilmek için; ticari, sınai ve zirai işletmeler kurmaları durumunda ortaya çıkmaktadır. Örneğin, dernek statüsünde olan Kızılay kurumlar vergisi mükellefi değildir; ama Kızılay’a bağlı Afyonkarahisar

Maden Suyu işletmesi’nin gelirleri kurumlar vergisine tabi olmaktadır.

30. İş ortaklığı nedir ve iş ortaklığından söz edebilmek için hangi gereklilik söz konusudur ?

Cevap: İş ortaklıkları; kurumların, kendi aralarında veya şahıs ortaklıkları veya gerçek kişilerle, belli bir işin birlikte yapılmasını müştereken taahhüt etmek ve kazancını paylaşmak amacıyla kurdukları ortaklıklardır (KVK m.2/7). İş ortaklığından söz edebilmek için ortaklardan birinin mutlaka kurum olması gerekir. Yani iş ortaklığı, iki kurum arasında veya bir kurum bir gerçek kişi (veya şahıs ortaklığı) arasında oluşturulabilir. Bunların tüzel kişiliklerinin olmaması, mükellefiyetlerini etkilememektedir.

31. İş ortaklıklarının hukuki varlığı ne zaman sona ermektedir ?

Cevap: İş ortaklıklarının hukuki varlığı yapılacak işin tamamlanmasıyla sona ermektedir.

32. Kurumlar vergisinden muaf tutulan ve amacı eğitim, kültür amaçlı faaliyetler yapmak olan kamu kurumlarına en az beş örnek veriniz?

Cevap: Eğitim, kültür amaçlı faaliyet gösteren kamu kuruluşları: okullar, okul atölyeleri, konservatuarlar, tiyatrolar, öğrenci yurtları, sosyal sigorta kurumları, ceza ve ıslah evleri atölyeleri..., üniversiteler (vakıf üniversiteleride). Sağlık, sosyal güvenlik ve spor amaçlı kamu kuruluşları: hastane, klinik, çocuk bakımevleri, sanatoryum...

33. Transfer fiyatlandırması ve uluslararası transfer fiyatlandırması ne anlama gelmektedir?

Cevap: Transfer fiyatlandırması ulusal veya uluslararası boyutta olabilir. Her iki durumda da vergi idaresi açısından vergi kaybı anlamına gelir. Transfer fiyatlandırması, kurumların kendi bölümleri arasında ya da ilişkili bulunduğu diğer kişi ve kurumlar arasında mal, iktisadi kıymet, hizmet, hak ya da mali fon ve benzeri kıymet transferlerinde uyguladıkları fiyatlar transfer fiyatlandırılması kapsamına girmektedir. Uluslararası transfer fiyatlandırması bir devlete ait vergi gelirinin bir başka devlete aktarılması anlamına gelir. Bu durumlarda, kurumun ortaklarına veya ilişkide bulunduğu gerçek veya tüzel kişilere, karşılıksız olarak veya emsalin üzerinde menfaat sağlaması söz konusudur.

33. Örtülü sermaye nedir ?

Cevap: Kurumların, ortaklarından veya ortaklarla ilişkili olan kişilerden doğrudan veya dolaylı olarak temin ederek işletmede kullandıkları borçların, hesap dönemi içinde herhangi bir tarihte kurumun öz sermayesinin üç katını aşan kısmı, ilgili hesap dönemi için örtülü sermaye sayılır.

34. Çifte vergilendirmeyi önleme amaçlı istisnalar nelerdir ?

Cevap:

- Kurumların, tam mükellefiyete tabi başka bir

Sorularla Öğrenelim

MLY201U-TÜRK VERGİ SİSTEMİ

Ünite 5: Kurumlar Vergisi

kurumun sermayesine iştiraklerinden elde ettikleri kazançlar (yatırım fonlarının katılma belgeleri ile yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kâr payları hariç)

- Yurt dışından elde edilen iştirak kazançlarının Türkiye'ye getirilmesi durumunda da istisna imkânı bulunmaktadır.

35. Dar mükellef kurum kazançlarının, tam mükellef kurumlara nazaran daha yoğun şekilde stopaja tabi tutulması neden kaynaklanmaktadır?

Cevap: Dar mükellef kurum kazançlarının, tam mükellef kurumlara nazaran daha yoğun şekilde stopaja tabi tutulması, kanuni ve iş merkezlerinin yurt dışında bulunmasından kaynaklanmaktadır. Bu şekilde bu gelirlerin vergilenmesi güvenceye alınmak istenmektedir.

MLY201U- TÜRK VERGİ SİSTEMİ

Ünite 6: Harcamalar Üzerinden Alınan Vergiler: Katma Değer Vergisi

HARCAMA VERGİSİ KAVRAMI VE HARCAMA VERGİLERİNİN SINILANDIRILMASI

1. Harcama vergileri kavramını açıklayınız?

Cevap: Para veya parayla ifade edilebilecek ekonomik kıymetlerin (gelir, servet) harcanması, elden çıkarılması esnasında alınan vergilerdir.

Harcama vergileri; üretilen, tüketilen, satılan mal ve hizmetler veya çeşitli muameleler üzerinden alınan vergilerdir. Bu vergiler uygulamada gider vergisi, tüketim vergisi, istihsal vergisi, muamele vergisi ve mal ve hizmetlerden alınan vergiler gibi isimlerle de anılmaktadır. Harcama vergileri çeşitli sınıflandırmalara tabi tutulmaktadır. Bunlardan ilki, iktisadi muamele vergileri - hukuki muamele vergileri sınıflandırmasıdır.

2. İktisadi muamele vergileri kavramını açıklayınız?

Cevap: iktisadi muamele vergileri; üretim, satış, tüketim, ithalat gibi iktisadi olaylar üzerinden alınırlar. Katma değer vergisi, özel tüketim vergisi ve gümrük vergisi; iktisadi muamele vergisi özelliğini taşıyan vergiler arasında yer almaktadır.

Hukuki muamele vergileri ise tek ya da çok taraflı hukuki işlemlerden, bazı idari işlem ve tasarruflardan alınmaktadır. Bu özellikte olan harcama vergilerimiz arasında da banka ve sigorta muameleleri vergisi ile damga vergisi ve harçlar yer almaktadır.

3. Genel tüketim vergileri kavramını açıklayınız?

Cevap: Harcama vergilerinin bir başka ayırımı; genel tüketim vergileri - özel tüketim vergileri şeklinde yapılmaktadır:

Genel tüketim vergileri, tüm iktisadi muameleleri vergi kapsamına almaktadır.

Katma değer vergisi, gümrük vergisi bu özellikte olan vergilerdir.

Özel tüketim vergileri ise akaryakıt, sigara, alkollü içecekler gibi seçilmiş bazı ürünlerin satışını, KDV'ye ilave olarak yeniden vergilendirmektedir.

4. Harcama vergilerinin dörtlü sınıflandırılması hakkında detaylı bilgi veriniz?

Cevap:

- Genel tüketim vergisi niteliğindeki harcama vergileri:
 - Katma değer vergisi (Kural olarak tüm mal ve hizmet teslimleri KDV'ye tabidir),
 - Gümrük vergisi (Kural olarak tüm mal ithalatı gümrük vergisine tabidir).
- Özel tüketim vergisi özelliğini taşıyan harcama vergileri:
 - Özel tüketim vergisi,
 - Banka ve sigorta muameleleri vergisi,

- Özel iletişim vergisi,
- 8 yıllık eğitime katkı payı,
- Şans oyunları vergisi.

3. Kamunun hizmet veya mal satışı karşılığında alınan harcama vergileri:

- Harçlar,
- Değerli kâğıtlar vergisi.

4. Çeşitli işlemler üzerinden alınan harcama vergisi:

- Damga vergisi.

Bu son vergi, “aracılık hizmetleri vergisi” olarak da isimlendirilebilir.

KATMA DEĞER VERGİSİNİN TEMEL ÖZELLİKLERİ

5. Katma değer vergisinin tarihçesi hakkında bilgi veriniz?

Cevap: 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun uygulanması 1 Ocak 1985 tarihinde başlamıştır. Bu Kanun'un yürürlüğe girmesiyle, bu tarihe kadar uygulanan; 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu kapsamındaki veya dışındaki diğer tüketim vergilerinin tamamı uygulamadan kalkmıştır. Yürürlükten kaldırılan eski tüketim vergilerinin isimleri için KDVK, m. 61'e bakılabilir.

Gider Vergileri Kanunu'nun içinde yer alan banka ve sigorta muameleleri vergisi ise yürürlükte kalmıştır. Bu şekilde Türkiye'de, bazı Avrupa ülkelerinin aksine, banka ve sigorta hizmetleri KDV'ye tabi tutulmamış olmaktadır. izleyen ünite de inceleyeceğimiz gibi, banka ve sigorta işlemleri ayrı bir vergiye (banka ve sigorta muamelesi vergisine) tabi tutulmaktadır.

6. Yayıllı muamele vergisi hakkında bilgi veriniz?

Cevap: Verginin, üretim ve pazarlamanın her aşamasında alınmasıdır. Üretim zincirinin sadece bir aşamasında vergi alınması halinde ise toplu muamele vergisi söz konusu olur.

Katma değer vergisi, genel tüketim vergilerinin en gelişmiş şekli olup, başta Avrupa Birliği ülkeleri olmak üzere, dünyanın çok sayıda ülkesinde uygulanmaktadır.

Bu vergi yayıllı muamele vergisi özelliğini taşımakta, yani ekonomideki üretim zincirinin tüm aşamalarında vergi alınmaktadır. Örneğin tekstil sektörünü ele alırsak, pamuğun bir elbise haline dönüşmesine kadar geçen (fabrika, toptancı, perakendeci ve nihayet tüketiciye satış) sürecinin tamamı, vergiye tabi olmaktadır. izleyen ünite de inceleyeceğimiz özel tüketim vergisi gibi toplu muamele vergilerinde ise üretim zincirinin sadece bir halkasında vergi alınır.

MLY201U- TÜRK VERGİ SİSTEMİ

Ünite 6: Harcamalar Üzerinden Alınan Vergiler: Katma Değer Vergisi

7. Katma değer kavramını açıklayınız nasıl vergilendirildiği hakkında bilgi veriniz?

Cevap: Katma değer, alınan bir mala ödenen bedelle bu malın satış fiyatı arasındaki farktır.

Katma değer vergisi uygulamasında vergi, aşamalarda satış fiyatı üzerinden değil, her aşamada ortaya çıkarılan katma değer üzerinden alınır.

Örneğin hazır giyim toptancısı firmadan 100 birim mal satın alan bir perakendeci, alışında malın bedeline ilave olarak 18 birim de KDV ödemektedir. Perakendecinin aldığı bu malları 130 liraya sattığını varsayarsak, bu satışlar esnasında satış bedeline ilave olarak 23,4 lira da ($130 \times \%18 = 23,4$) KDV toplanacaktır. Perakendeci hazır giyimci, bu şekilde topladığı KDV'den, daha önce kendisinin alışlarında ödediği KDV'yi düşüp ($23,4 - 18 = 5,4$), aradaki fark olan 5,4 lirayı vergi dairesine yatıracaktır. Fiilen vergi dairesine yatırılan tutar, üretim zincirinin her aşamasında ortaya çıkarılan katma değer vergisi olmaktadır ($30 \times \%18 = 5,4$).

Bu anlamda katma değer; alınan mallara ödenen bedelle bu malların satış fiyatı arasındaki farkı, bir başka ifadeyle çıktı fiyatlarıyla girdi maliyeti arasındaki farkı oluşturmaktadır.

8. Fiili mükellef kavramını açıklayınız?

Cevap: Fiili mükellef: Katma değer vergisinde fiili mükellef nihai tüketicilerdir.

Katma değer vergisi uygulamasında, üreticiler ve satıcılar tarafından ödenen vergilerin tamamı sonuçta tüketiciye yansıtılmaktadır. Kanuni mükellef adını alan (ve aracı mükellef olarak da isimlendirilen) kişi veya kuruluşlar; alışlarında ödedikleri vergiyi, satışlarında topladıkları vergilerle telafi etmekte, fazla vergiyi vergi dairesine yatırmaktadırlar. Bu kişiler, bir nevi devletin tahsildarı gibi çalışmaktadırlar. Yukarıda verdiğimiz örnekteki iki aşamada vergi idaresine ödenen 23,4 liranın tamamı sonuçta tüketicinin cebinden çıkmıştır. Bir başka ifadeyle katma değer vergisinin fiili mükellefi nihai tüketiciler olmaktadır.

KDV'DE VERGİYİ DOĞURAN OLAY

9. KDV'de vergiyi doğuran olay kavramını detaylı bir şekilde açıklayınız?

Cevap: Vergiyi doğuran olay: Katma değer vergisinde vergiyi doğuran olay malın teslimi veya hizmetin yapılması anında ortaya çıkar.

Vergiyi doğuran olay, malın teslimi veya hizmetin yapılması anında ortaya çıkmaktadır.

KDVK'nin 10. maddesinde konunun detayları açıklanmıştır. Bu hükümlere göre vergiyi doğuran olay:

- Eğer fatura ve benzeri belgeler malın teslimi veya hizmetin yapılmasından önce veriliyorsa bu belgelerin düzenlenmesi,
- Malın alıcıya gönderilmesi halinde, nakliyesine başlanması,

- Su, elektrik, gaz teslimi durumunda, bunların bedellerinin tahakkuk ettirilmesi,
- İthalatta, Gümrük Kanunu'na göre gümrük vergisi ödeme yükümlülüğünün başlaması veya eğer ithalat gümrük vergisine tabi değilse gümrük beyannamesinin tescili anında meydana gelmektedir.

Bu düzenlemelerden anlaşılabileceği üzere;

- Faturanın düzenlenmesi,
- Malın nakliyesine başlanması,
- Gümrük beyannamesinin tescili gibi işlemler vergiyi doğuran olay için yeterli görülmüştür.

Yani, örneğin satışların taksitle yapılması, satıcının henüz malın bedelini, dolayısıyla KDV'yi tahsil etmemiş olması durumunda da vergiyi doğuran olay ortaya çıkmaktadır. Bu durumda, faturanın düzenlendiği tarihte vergiyi doğuran olay ortaya çıkmıştır ve hesaplanan KDV'nin beyan edilmesi gerekliliği vardır. Komisyoncular vasıtasıyla yapılan satışlarda vergiyi doğuran olay, malın alıcıya teslimi anında ortaya çıkmaktadır. Öyle ki, komisyoncular vasıtasıyla satışta, malın komisyoncuya bırakılması vergiyi doğuran olay olarak kabul edilmemiştir. Vergiyi doğuran olay, malların komisyoncudan satın alınması anında ortaya çıkacaktır.

KDV'NİN MATRAHI

10. KDV'nin matrahi kavramını açıklayınız?

Cevap: Katma değer vergisinin matrahi, teslim ve hizmetler karşılığında ödenen bedellerdir (KDVK m. 20). Bedel deyimi, malı teslim alan veya kendisine hizmet yapılan veya bunlar adına hareket edenlerden, bu işlemler karşılığında alınan veya bunlarca borçlanılan; para, mal, menfaat, hizmet ve değerler toplamını ifade etmektedir. İthalatta matrah, malın gümrük vergisine esas olan değerine ithalat sırasında ödenen her türlü vergi, resim harç ve paylar ile gümrük beyannamesinin tescil tarihine kadar yapılan tüm diğer giderler ilave edilerek bulunmaktadır (KDVK m. 21).

Matraha; teslim alanın gösterdiği yere kadar satıcı tarafından yapılan taşıma giderleri, ambalaj, sigorta, komisyon giderleri ve vade farkı, faiz, prim gibi çeşitli adlar altında sağlanan her türlü menfaatler de dâhildir (KDVK m. 24).

Ayrıca, aynı maddeye göre KDV dışında fiyata ilave olan vergi, resim, harçlar da matraha dâhil edilmelidir. Örneğin, özel tüketim vergisinin konusuna giren ürünlerde hesaplanan ÖTV de KDV matrahına dâhil olmaktadır. Bundan sonraki ünite de inceleyeceğimiz ÖTV'nin de konusuna giren; sigara, alkol, akaryakıt, otomobil gibi malların tesliminde önce ÖTV hesaplanmakta, arkasından ÖTV'li fiyat üzerinden KDV hesabı yapılmaktadır.

MLY201U- TÜRK VERGİ SİSTEMİ

Ünite 6: Harcamalar Üzerinden Alınan Vergiler: Katma Değer Vergisi

VERGİNİN MÜKELLEFİ, VERGİ SORUMLUSU

11. KDV'nin mükellefi hangi kanunla düzenlenmiştir, detayları nelerdir?

Cevap: KDV'nin mükellefi konusu, Kanun'un 8. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre katma değer vergisinin mükellefi;

- Mal teslimi ve hizmet ifası hallerinde, bu işleri yapanlar (Bu çerçevede gelir vergisine tabi olan ticaret ve sanat erbabı, serbest meslek erbabı ve kurumlar vergisine tabi olan kurumlar KDV'nin de mükellefi olmaktadır),
- İthalatta mal ve hizmet ithal edenler,
- Transit taşımalarda, gümrük veya geçiş işlemine muhatap olanlar (Türkiye ile yabancı ülkeler arasında yapılan taşımacılık ile transit taşıma işlerinde, hizmetin Türkiye sınırları içerisinde yapılan kısmı vergiye tabi olmaktadır),
- PTT işletme Genel Müdürlüğü, Radyo ve Televizyon Kurumları, spor toto, milli piyango vs.nin teşkilat müdürlükleri,
- At yarışlarını, müşterek bahis ve talih oyunlarını tertipleyenler veya gösterenler ile
- Gelir Vergisi Kanunu'nun 70. maddesinde belirtilen mal ve hakları kiraya verenlerdir.

Bu saydığımız kişi ve kuruluşlar verginin kanuni mükellefidirler. Bu kişiler, ödedikleri vergiyi (yukarıda da açıklandığı gibi) tüketicilere yansıtmaktadırlar.

KATMA DEĞER VERGİSİNİN ORANI

12. Katma değer vergisinin oranları hangi kanunda nasıl tanımlanmıştır?

Cevap: Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 28. maddesinde, katma değer vergisinin oranı %10 olarak belirlenmiş; aynı maddede Bakanlar Kurulu'na bu oranı dört katına kadar artırmaya ve %1'e kadar indirmeye yetki verilmiştir. Bu yetki, oran değişikliği yanında, bu oranların uygulandığı mal ve hizmetleri, başka bir oran grubuna alma konusunu da kapsamaktadır.

Bakanlar Kurulu, verilen yetkiyi kullanarak farklı tarihlerde KDV oranlarında değişiklik yapmıştır. Halen uygulanmakta olan oranlar %1, %8, %18 olmak üzere üç tanedir. %18 oranı genel orandır; yani bir teslim ve hizmet diğer oranların uygulandığı listelerde sayılmamışsa, bu teslim ve hizmete uygulanacak vergi oranı %18 olacaktır.

13. KDV'nin %1 oranında uygulandığı mal teslimlerini açıklayınız?

Cevap: %1 oran uygulanan mal teslimlerini üç ana başlık altında özetleyebiliriz:

Gıda:

- Buğday unu ve buğday unundan üretilen normal ve kepekli ekmekler, yufka (tost, sandviç ve hamburger ekmeği ve diğer katkılı ekmekler hariç. Parantez içinde sayılanlar %8 oranında KDV'ye tabi tutulmuştur),
- Kuru üzüm, kuru incir, fındık, Antep fıstığı, buğday, mısır, kuru fasulye, mercimek, patates, zeytin gibi ihraç potansiyeli yüksek bazı zirai mahsullerin toptan satış aşamaları (%1 oranı uygulaması bu ürünlerin perakende satış safhası nı kapsamamaktadır. Perakende satış aşaması %8 oranında vergiye tabidir). "Toptan satış aşaması" ile, teslimi yapılan ürünlerin, aynen veya işlendikten sonra satılması kastedilmektedir. Bu anlamda, yemek yapmak üzere lokantacının kuru fasulye, mercimek satın alması %1 oranlı KDV'ye tabidir,
- Toptancı hallerinde faaliyette bulunanlara ve bunlar tarafından gerçek usule tabi KDV mükelleflerine yapılan taze meyve, sebze teslimleri (bu ürünlerin perakende satış safhasında KDV %8 olarak uygulanmaktadır. Oranın, toptancı aşamasında düşük tutulması ile kayıt dışılığın azaltılması amaçlanmaktadır).

İnşaat:

- Ticari işletme tarafından satılan ve net alanı 150 m²'ye kadar olan konut teslimleri (Satılan konutun alanının 150 m²'den fazla olması durumunda KDV %18 olarak uygulanacaktır. Konut dışındaki gayrimenkullerde ise örneğin dükkân ya da mağazalarda, metrekaresi ne olursa olsun KDV oranı %18'dir),
- Konut yapı kooperatiflerine yapılan inşaat taahhüt işleri.

Diğer:

- Gazete, dergi satışları, motorsuz bisikletler,
- Kullanılmış binek otomobili satışları (ticari işletmeye dâhil olan),
- Cenaze hizmetleri, kan teslimleri,
- 27 Aralık 2011 tarihinden itibaren leasing (finansal kiralama) yoluyla makine- teçhizat alımları (teşvik belgeli yatırımlarda tümü, teşvik belgesiz yatırımlarda bazı alımlar).

14. KDV'nin %8 oranında uygulandığı mal teslimlerini açıklayınız?

Cevap: %8 oran uygulanan mal teslimlerini beş ana başlık altında özetleyebiliriz:

Gıda:

- Kümes hayvanları ve balıklar ile bunların etleri,
- Simit, poğaç,

MLY201U- TÜRK VERGİ SİSTEMİ

Ünite 6: Harcamalar Üzerinden Alınan Vergiler: Katma Değer Vergisi

- Süt, peynir, yumurta,
- Toz-kesme şeker,
- Makarna, yemeklik yağlar,
- Taze sebze ve meyveler,
- Lokantalar (Birinci sınıf ruhsatı olanlar dışındaki içkili lokantalarda KDV oranı %18 olarak uygulanmaktadır),
- Hayvan yemleri.

Sağlık:

- İnsan ve hayvan sağlığına yönelik koruyucu hekimlik, teşhis, tedavi, ambulans hizmetleri, tıbbi cihazlar
- İlaç teslimleri.

Kültür, Eğitim:

- Sinema, tiyatro giriş ücretleri,
- Kitap ve benzeri yayın satışları,
- Özel eğitim hizmetleri (vakıf üniversiteleri, özel kreş, ilköğretim-lise öğretim kurumları), özel dershaneler, okul servis araçları hizmetleri, özel öğrenci yurtları,
- Okul defterleri, silgi, kalem

Turizm:

- Otel konaklama dâhil turizm hizmetleri (Hizmet kapsamında -her şey dâhil sistemi hariç- alkol tüketimi de bulunuyorsa bu kısma ait ödeme %18 KDV'ye tabi olacaktır. Ayrıca; gazino, bar, diskotek, pavyon, birahane vb. gibi işletmelerde de KDV oranı %18 olarak uygulanacaktır).

Tekstil, Deri:

- İç ve dış giyim eşyası,
- İplikler, mensucat, halı, kilim
- Ev tekstil ürünleri (perde),
- Ayakkabılar, çanta, valiz.

15. KDV'nin %18 oranında uygulandığı mal teslimlerini açıklayınız?

Cevap: Bu gruba (yukarıda da açıklandığı gibi) iki adet liste içinde yer almayan diğer tüm teslim ve hizmetler girmektedir.

Bunlara aşağıdaki örnekleri verebiliriz:

- Benzin, motorin, kalorifer yakıtı, fuel-oil teslimleri, doğal gaz teslimleri,
- Binek otomobilleri, otobüs, traktör, kamyon, minibüs teslimleri,
- Beyaz-kahverengi eşya gibi lüks olarak değerlendirilen ürünlerin teslimi,
- Mobilya ürünü, hazır giyim ürünü teslimleri,

- Mühendis, avukat gibi serbest meslek erbabı tarafından verilen hizmetler.

KDV BEYANNAMESİ, KDV'NİN ÖDENMESİ, ÖDENECEK KDV'NİN HESABI

16. KDV'nin beyan edilmesi ve vergilendirme dönemi hakkında bilgi veriniz?

Cevap: KDV, mükelleflerin yazılı beyanları üzerine tarh olunur.

Vergilendirme dönemini Maliye Bakanlığı KDVK'nin kendisine verdiği yetkiyi kullanarak;

- Kural olarak birer ay olarak tespit etmiştir (KDVK m. 39). Vergilendirme dönemi, vergi kesintisi yapmakla sorumlu tutulanlar için de aynı şekilde bir ay olarak öngörülmüştür.
- İthalat, transit ve Türkiye ile yabancı ülkeler arasındaki taşımacılık işlerinde vergilendirme dönemi, gümrük hattından geçildiği an olarak belirlenmiştir.
- İşletme esasına göre defter tutan ve sadece şehirlerarası veya uluslararası yük ve yolcu taşımacılığı yapan mükelleflerde vergilendirme dönemi, üç aya çıkarılmıştır.

KDV beyannamesinin, vergilendirme dönemini takip eden ayın 24. günü akşamına kadar ilgili vergi dairesine verilmesi gereklidir. Beyanname verme yükümlülüğü, ödenecek KDV'nin bulunmadığı (örneğin satış yapılmayan) dönemlerde de söz konusu olmaktadır (KDVK m. 40/3).

İSTİSNALAR

17. KDV istisnaları olan tam istisna ve kısmi istisna hakkında bilgi veriniz?

Cevap: KDV istisnaları, Kanun'da yer alan tasnife uygun olarak yedi başlık altında incelenecektir (KDVK m. 11-19).

Bu istisnalardan bir kısmı tam istisna, diğerleri ise kısmi istisna özelliğini taşı- maktadır:

- Tam istisnada, mal ve hizmet tesliminin yapıldığı son aşama vergi dışında tutulduğu gibi, bundan önceki aşamalarda bu teslim ve hizmetin bünyesine giren KDV'ler de mükelleflere iade edilmektedir. Bu iadenin yapılması için yılsonu beklenilmemektedir. İade, teslim veya hizmetin gerçekleştiği vergilendirme döneminde, aylık olarak yapılmaktadır.
- Kısmi istisnada ise, sadece son aşama vergi dışında tutulmakta, buna karşılık daha önceki aşamalarda alınan vergiler iade edilmemektedir. Bu şekilde, yüklenen KDV'ler maliyete ilave edilmekte veya giderlere atılabilmektedir.

GÜMRÜK VERGİSİ

1. Koşimento (Taşıma Senedi) nedir?

Cevap: Gemiye yüklenen mala ilişkin ticari işlemle ilgili her türlü bilgilerin yazılı olduğu kıymetli evraktır.

2. Gümrük vergisine konu olan ve henüz vergisi ödenmeyen malların korundukları yerlere ne denir?

Cevap: Antrepo

3. Ordino nedir?

Cevap: Konşimentoda yazılı malların kısım kısım çekilebilmesini temin etmek üzere hazırlanan emir veya talimattır.

4. Gümrük vergisinde vergiyi doğuran olay nedir? Kısaca açıklayınız.

Cevap: Vergiyi doğuran olay, gümrüğün denetlemesi altında bulunan eşya açısından, beyanname verilen hallerde beyannamenin tescili; sözlü beyan yapılan hallerde ise bu beyana ait tahakkuk varakasının yükümlü tarafından imza ve idarece tescil edilmesidir. Gümrük denetlemesi dışında kalan eşyada vergiyi doğuran olay ise eşyanın gümrük hattından geçirilmesidir.

5. Gümrük vergisinin mükellefi kimdir? Açıklayınız.

Cevap: Gümrük vergisinin mükellefi, ithal edilen eşyanın mal sahibidir. Mal sahibi; konşimento, yük senedi ve ordino gibi belgelerde eşyanın teslim edileceği ifade edilen kişidir.

6. Gümrük vergisinde matrah tespiti nasıl yapılır?

Cevap: Matrah, ithal edilen eşyanın gümrük vergisini ödeme mükellefiyetinin başladığı tarihteki normal fiyatıdır. Normal fiyat, birbirinden bağımsız bir alıcı ile bir satıcının tam ve serbest rekabet şartları içinde uyduğu varsayılan fiyattır. Bu fiyat tespit olunurken, eşyanın Türkiye’de alıcıya teslimine kadarki bütün masrafların satıcıya ait olduğu kabul edilir. Bu masraflar; nakliye, sigorta, ambalaj, yükleme masrafları ve yurt dışında ödenen vergi ve resimlerden oluşur.

7. Gümrük vergisinin tarhı ve tahakkuk işlemlerini açıklayınız.

Cevap: Gümrük vergisinin tarhı verilen beyanname üzerinden yapılır. Gümrük idaresi, yapılan beyanların doğruluğunu araştırmak üzere, eşyayı kısmen ya da tamamen muayene edebilir. Muayene işlemi, muayene memurları tarafından yapılır. Vergi; yapılan beyana itibar edilerek veya muayene sonucunda, muayene memuru tarafından tahakkuk ettirilir. Tahakkuk işlemi, mükellefe veya temsilcisine veya yetkili gümrük komisyoncusuna sözlü olarak bildirilir ve tahakkuku gördüğüne dair imzası alınır. İmzalamaktan çekinilmesi durumunda keyfiyet yazı ile tebliğ edilir.

8. Gümrük vergisi nasıl hesaplanır?

Cevap: Ödenecek vergi, yürürlükte olan gümrük giriş tarife cetvelindeki esaslara göre hesaplanır. Gümrük giriş tarife cetvelindeki oranlar, her yıl kabul edilen ithalat

rejimi çerçevesinde, özellikle DTÖ (Dünya Ticaret Örgütü) ve AB’ye karşı yükümlülüklerimiz de göz önünde tutularak yeniden belirlenmektedir.

9. Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ)’nin temel işlevleri nelerdir?

Cevap:

- Çok taraflı ticaret görüşmelerini yönetmek ve uygulamak,
- Çok taraflı ticaret görüşmelerinde bir forum olarak görev yapmak,
- Ticari anlaşmazlıklara çözüm aramak,
- Milli ticaret politikalarını denetlemek ve bu amaçlarla global ekonomik politika yapımında görevli uluslararası kuruluşlarla işbirliğine girmek.

10. İthalat vergileri nedir?

Cevap: İthal edilen mallar üzerine uygulanan; gümrük vergisi, katma değer vergisi ve özel tüketim vergilerinin topluca isimlendirilmesidir.

11. İthalat vergilerinde tarh zaman aşımı süresi ne kadardır?

Cevap: İthalat vergilerinde tarh zaman aşımı süresi, gümrük yükümlülüğünün doğduğu tarihten itibaren üç yıl olarak belirlenmiştir.

12. Gümrük Kanunu’nda yer alan ceza uygulamalarını açıklayınız.

Cevap:

- Vergi kaybına neden olan işlemlere uygulanacak cezalar: Yurda sokulan eşya için yapılan beyan üzerine hesaplanan vergi ile, muayene ve denetleme sonucunda hesaplanan vergi arasındaki fark % 5’i aştığı takdirde, vergiye ilave olarak bu farkın üç katına kadar para cezası alınır.
- Usulsüzlüklere ilişkin cezalar: Söz konusu eşyanın izinsiz veya gümrük işlemleri yapılmaksızın ithalata konu olması durumunda, CIF değerinin, ihracata konu olması durumunda ise FOB değerinin onda biri oranında para cezası alınır.

ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ

13. Özel Tüketim Vergisi Kanunu’nun kabul edilmesindeki temel nedenler nelerdir?

Cevap: IMF’ye verilen taahhüt, AB mevzuatına uyum ve Türk vergi mevzuatının sadeleştirilmesi.

14. Özel tüketim vergisinin kabul edilmesiyle uygulamadan kaldırılan vergi ve yükümlülükler nelerdir?

Cevap:

- Akaryakıt tüketim vergisi,
- Tütün mamullerinden ve alkollü-alkolsüz içeceklerden KDV Kanunu’na bağlı olarak alınan ek vergiler,
- Tütün mamulleri ile alkollü ve alkolsüz içeceklerden alınan eğitim, gençlik, spor ve

sağlık hizmetleri vergisi,

- Taşıt alım vergisi, ek taşıt alım vergisi, trafik tescil harçları.

15. Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun konusuna giren ürün listelerini sıralayınız.

Cevap:

- I sayılı listenin A cetvelindeki (benzin, motorin, fuel oil, doğal gaz gibi) petrol ürünleri ile B cetvelindeki solvent ve benzeri ürünler,
- II sayılı listedeki motorlu taşıt araçları (binek otomobilleri, otobüs, minibüs, yük arabaları, motosikletler, gemiler, yatlar, tekneler, hava taşıtları),
- III sayılı listedeki alkollü ve alkolsüz (kolalı) içecekler ile tütün ve tütün mamulleri,
- IV sayılı listedeki elektronik ürünler, beyaz eşyalar ve lüks tüketim maddesi olarak değerlendirilen bazı ürünler (örneğin; havyar, parfümler, güzellik ve makyaj ürünleri, kürkler, poşetlenerek satılan kitaplar, buzdolabı, çamaşır makinesi, televizyon gibi beyaz eşyalar, tabancalar).

16. Özel Tüketim Vergisi'nin mükellefleri kimlerdir?

Cevap:

- I sayılı listede yer alan petrol ürünlerini ithal edenler ve rafineri şirketleri,
- II sayılı listede yer alan motorlu araçlardan kayıt ve tescile tabi olmayanların (örneğin: golf arabaları ile kar üstü taşıtlarının) imalatçıları ve ithalatçıları,
- II sayılı listede yer alan motorlu araçlardan kayıt ve tescile tabi olanlar için motorlu araç ticareti yapanlar, bu araçları kullanmak üzere ithal edenler,
- III sayılı listede yer alan tütün ve alkollü-alkolsüz içecek üreticileri ve ithalatçıları,
- IV sayılı listede yer alan ürünlerin imalatçıları ve ithalatçıları.

17. Özel Tüketim Vergisi (ÖTV)'nde vergilendirme dönemi ve beyanın ne zaman yapılacağını açıklayınız.

Cevap: ÖTV'de vergilendirme dönemi ve beyanı mal türlerine göre farklılık arz etmektedir. Buna göre II sayılı listedeki mallardan kayıt ve tescile tabi olmayanlarla III ve IV sayılı listelerdeki malların tesliminde vergilendirme dönemi, faaliyette bulunulan takvim yılının birer aylık dönemleridir. Toplanan verginin, vergilendirme dönemini izleyen 15'inci gün akşamına kadar beyan edilmesi gerekir. I sayılı listedeki mallarda, 15'er günlük sürelerle, her ay iki ayrı vergilendirme dönemi olarak öngörülmüştür. Toplanan verginin, bu dönemleri takip eden 10'uncu güne kadar beyan edilmesi gerekir. II sayılı listedeki mallarda, kayıt ve tescile tabi olanlara ilişkin ÖTV beyannamesinin ise ilk iktisap ile ilgili işlemlerin tamamlanmasından önce verilmesi gerekir.

18. Özel Tüketim Vergisi (ÖTV)'nde verginin alınma şekli nasıldır?

Cevap: ÖTV'de vergi, üretimin ilk aşamasında alınmakta; bundan sonra malların nihai tüketiciye ulaşmasına kadar olan diğer aşamalar vergi dışında kalmaktadır. Yani, ilk aşamada alınan ÖTV, fiyatın içine gizlenmiş olarak tüketiciye yansıtılmaktadır. Bu açıdan, ÖTV ödediği ürünleri satan ticaret erbabı için, ödenen ÖTV bir maliyet unsuru olmakta ve fiyatın içinde alıcılara yansıtılmaktadır.

19. Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) oranı nedir?

Cevap: Oran, I sayılı listede yer alan ürünler için maktu; diğer listelerde yer alan ürünler için ise bazıları hariç nispi olarak belirlenmiştir. I sayılı listedeki petrol ürünleri için litre ve kilogram başına belirlenen maktu vergi miktarlarının, her ay TÜİK'in toptan eşya fiyat endeksine bağlı olarak artırılması kararlaştırılmıştır. Diğer listelerde yer alan ÖTV oranları, % 1 ile % 145 arasında değişmektedir.

20. Özel Tüketim Vergisi (ÖTV)'nde dâhilde işleme rejimi nedir?

Cevap: İhraç ürünleri ortaya çıkarmak için gerekli olan ve dışarıdan ithal edilen girdilere gümrük muafiyeti getiren ve ihracatı kolaylaştırmayı amaçlayan bir uygulamadır.

21. Özel Tüketim Vergisi (ÖTV)'nde yer alan istisnaları açıklayınız.

Cevap: ÖTV'de de KDV'de olduğu gibi ihracat istisnası, diplomatik istisna ve diğer istisnalar bulunmaktadır.

- İhracat istisnası, ihraç edilen mal için daha önceden ÖTV ödenmiş olması durumunda, bunun ihracatçıya iade edilmesine imkân tanımaktadır.
- Diplomatik istisna hakkı I, II, III sayılı listelerde sayılan ürünler için tanınmıştır.
- Diğer istisnalar arasında; askeri amaçlı istisnalar, engellilere yönelik özel araç istisnası yer almaktadır. Engellilik derecesi % 90 ve üzerinde olanlar bu istisnadan yararlanabilmektedir. Bu kişiler beş yılda bir bu haklarını kullanabilmektedirler.

Ayrıca; Bir yandan, hariçte işleme ve geçici ithalat rejimleri ile geri gelen eşyaya ÖTV uygulanmamaktadır. Öte yandan, Gümrük Kanunu'nun antrepo, transit, gümrük, dâhilde işleme, serbest bölgeler ve geçici depolama rejimlerinin uygulandığı mallar, ÖTV'den istisna edilmiştir.

BANKA VE SİGORTA MUAMELELERİ VERGİSİ

22. Banka ve sigorta muamelelerinde verginin konusu nedir?

Cevap: Bu verginin konusunu, banka ve sigorta şirketlerinin, her ne şekilde olursa olsun yapmış oldukları bütün muameleler dolayısıyla kendi lehlerine, her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar oluşturmaktadır.

23. Banka ve sigorta muameleleri vergisi kapsamına giren bankacılık ve sigortacılık hizmetlerine örnekler veriniz.

Cevap:

- Müşterinin aldığı krediler karşılığında ödediği faizler,
- Bankanın müşterisine verdiği çekler veya çeksenet tahsilatı karşılığında aldığı komisyonlar,
- Ödünç para verme işlerini esas iştiğal konusu olarak yapan bankerlerin tahsil ettiği faizler,
- Sigorta şirketlerinin sigorta poliçesi karşılığında aldıkları primler,
- Banka veya sigorta şirketinin, aktifinde kayıtlı gayrimenkul ya da taşıtını satması veya kiralaması karşılığında tahsil ettiği paralar.

24. Banka ve sigorta muameleleri vergisi kapsamına girmeyen bankacılık ve sigortacılık hizmetleri nelerdir?

Cevap: Banka lehine bir para elde edilmesinin söz konusu olmadığı mevduat kabulü, vergi kapsamı dışında tutulmuştur. Ayrıca KDV'nin konusuna giren finansal kiralama işlemleri karşılığında alınan paralar da bu verginin kapsamı dışındadır.

25. Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV)'nin yasal yükümlüsü kimlerdir?

Cevap: BSMV'nin yasal yükümlüsü; bankalar, sigorta şirketleri ve bankerlerdir. Döviz büroları verginin yasal yükümlüsü olarak öngörülmemiştir. Sigorta aracıları tarafından yapılan sigorta işlemlerinde de verginin mükellefi sigorta şirkettir.

26. Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV)'nin matrahı nedir?

Cevap: BSMV'nin matrahı; banka, banker ve sigorta şirketlerinin lehlerine aldıkları paralardır. Bu paralar lehe kaldığından aynı zamanda kurumun geliri sayılır ve kurumlar vergisi matrahının belirlenmesinde de dikkate alınır.

27. Bakanlar Kurulu kararına göre uygulanması kararlaştırılan Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV) oranı nedir?

Cevap: BSMV oranı;

- Normal işlemlerde % 5 (örneğin kredi faiz gelirleri),
- Bankalar arası mevduat işlemlerinde lehe alınan paralar üzerinden % 1,
- Kambiyo işlemlerinde satış tutarı üzerinden % 0,
- Bankalar ile 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'na göre kurulan aracı kurumlar arasındaki borsa para piyasası işlemleri sonucu lehe alınan paralar üzerinden % 1,
- Devlet tahvili, hazine bonosu, repo iktisap veya elden çıkarılması karşılığında bankaların lehlerine aldıkları paralar üzerinden de % 1.

28. Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV)'nin tarhi, beyanı ve ödenme zamanını açıklayınız.

Cevap: BSMV, yükümlünün beyanı üzerine tarh edilir. Yükümlü, bir ay içindeki vergiye tabi işlemlerini ertesi ayın 15. günü akşamına kadar muamelelerin yapıldığı yer vergi dairesine bildirir ve bu süre içinde de vergiyi öder.

29. Gider Vergileri Kanunu'nun 29. Maddesine göre Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV) istisnalarına örnekler veriniz.

Cevap:

- Bankanın kendi iç işlemleri (Merkezle şubeler veya aynı bankanın kendi şubeleri arasındaki işlemler),
- Konut finansmanı kapsamında yapılan işlemlerde lehe alınan paralar,
- Türkiye Halk Bankası tarafından ihtisas kredileri kapsamında KOBİ'lere, esnaf ve sanatkarlara verilen krediler,
- Kooperatifler aracılığı ile konut kredileri dolayısıyla lehe alınan paralar.

DİĞER ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ ÖZELLİĞİNİ TAŞIYAN HARCAMA VERGİLERİ

30. Özel İletişim Vergisi'nin konusunu oluşturan hizmetler nelerdir?

Cevap: Cep telefonu işletmecileri tarafından verilen tesis, devir, nakil ve haberleşme hizmetleri ve radyo ve televizyon yayınlarının uydu platformu ve kablo ortamından iletilmesine ilişkin hizmet verenlerin bu hizmetleri oluşturmaktadır.

31. Özel İletişim Vergisi'nin oranı nedir?

Cevap: Cep telefonunda % 25; televizyon, kablolu yayın, sabit telefon faturalarında % 15; internet servis sağlayıcılığı hizmetinde ise % 5'tir.

32. Şans oyunları vergisinin oranı nedir?

Cevap: Şans oyunları vergisinin oranı spor müsabakalarında % 5, at yarışlarında % 7, diğer şans oyunlarında ise % 10 olarak belirlenmiştir. Ayrıca Bakanlar Kuruluna bu oranları bir katına kadar artırmaya veya yarısına kadar indirmeye yetki verilmiştir.

33. Şans oyunları vergisinin vergilendirme dönemini, beyanını ve ödenmesini açıklayınız.

Cevap: Vergilendirme dönemi takvim yılının birer aylık dönemleridir. Her ayın vergisi izleyen ayın 20'inci günü akşamına kadar beyan edilir ve ödenir.

34. Şans oyunları vergisinin mükellefleri kimlerdir?

Cevap: Kendisine şans oyunları tertip etme hak ve yetkisi verilmiş olan kurumlardır.

DEĞERLİ KÂĞITLAR VERGİSİ

35. Değerli Kâğıtlar Kanunu'nun 1. Maddesine göre değerli kâğıt kabul edilen belgeler nelerdir?

Cevap:

- Noter kâğıdı,
- Beyanname,
- Protesto, vekâletname, resen senet,
- Pasaportlar, yabancılar için ikamet tezkereleri,
- Nüfus cüzdanları, aile cüzdanları,
- Sürücü belgeleri, sürücü çalışma belgeleri, motorlu araç trafik belgesi, motorlu araç tescil belgesi, iş makinesi tescil belgesi,
- Banka çekleri.

HARÇLAR

36. Harçlar Kanunu gereğince harca tabi işlemler için belirlenen tarife cetvellerini sıralayınız?

Cevap:

- (I) Sayılı Tarife (Yargı Harçları)
- (II) Sayılı Tarife (Noter Harçları)
- (III) Sayılı Tarife (Vergi Yargı Harçları)
- (IV) Sayılı Tarife (Tapu ve Kadastro Harçları)
- (V) Sayılı Tarife (Konsolosluk Harçları)
- (VI) Sayılı Tarife (Pasaport, Vize, İkamet Tezkeresi, Yabancılar Verilecek Çalışma İzin Belgesi Harçları)
- (VII) Sayılı Tarife (Gemi ve Liman Harçları)
- (VIII) Sayılı Tarife (İmtiyazname, Ruhsatname ve Diploma Harçları)
- (IX) Sayılı Tarife (Trafik Harçları)

37. Harçlar nasıl ödenmektedir?

Cevap: Harç, kural olarak makbuz verilmesi suretiyle ödenmektedir. Makbuz; noterde, mahkemede, tapuda veya diğer kamu kuruluşunda işlem yapıldığı esnada düzenlenir. Harçlar bazı durumlarda, basılı damga konulması suretiyle alınır.

DAMGA VERGİSİ

38. Damga vergisinde vergiyi doğuran olayın olabilmesi için hangi şartların gerçekleşmesi gerekir?

Cevap:

- Bir kâğıdın varlığı (ve bu kâğıdın DVK'ya ekli I sayılı Tablo'da bulunan ve istisna kâğıtlarla ilgili II sayılı Tablo'da yer almayan bir kâğıt olması),
- Kâğıdın yazılıp imzalanarak veya imza yerine geçen işaret konularak düzenlenmiş olması,
- Düzenlenen kâğıdın hukuki sonuç doğuracak şekilde ilgili yerlere ibraz edilmesi.

39. Damga vergisinde verginin mükellefi kimlerdir?

Cevap: Kâğıtları imza edenlerdir. Kâğıtta birden fazla imza bulunması durumunda imza sahiplerinin hepsinin müteselsilen sorumluluğu öngörülmüştür. Bu durumda sorumluluğun paylaştırılması söz konusu olamamaktadır.

40. Damga vergisi nasıl alınmaktadır?

Cevap: Vergi, nispi veya maktu olarak alınmaktadır.

41. Damga vergisinde nispi oran nasıl bulunur?

Cevap: Kâğıtların türüne ve niteliğine göre bu kâğıtlarda yazılı olan para miktarı, matrah olarak kabul edilir. Bu miktara, kanunda yazılı oranın uygulanması suretiyle ödenecek vergi bulunur. Bu oranların binde 1,89 ile binde 9,48 arasında değiştiği görülmektedir.

42. Damga vergisinde binde 9,48 nispi oranına tabi kâğıtlar nelerdir?

Cevap:

- Sözleşme,
- Taahhütname, temlikname, kefalet, teminat, rehin senetleri,
- Tahkimname, sulhnameler,
- İpotekli borç senedi,
- Resmi dairelerce kişilere nakden veya bankalar aracılığıyla yapılan hak ediş ödemeleri nedeniyle düzenlenen kâğıtlar.

43. Damga vergisinde binde 1,89 nispi oranına tabi kâğıtlar nelerdir?

Cevap:

- Kira sözleşmeleri,
- Fesihnameler,
- İkinci el araç satış sözleşmeleri.

44. Damga vergisi nasıl ödenir?

Cevap: Damga vergisi; makbuz verilmesi, istihkaktan kesinti yapılması veya basılı damga konulması yollarından biriyle ödenir.

45. Damga vergisi ne zaman beyan edilir ve ödenir?

Cevap: Makbuz karşılığı alınan veya istihkaklardan kesinti yapılarak toplanan damga vergisi, muhtasar beyanname ile izleyen ayın 23'üncü günü akşamına kadar ödemenin yapıldığı yer vergi dairesine bir beyanname ile bildirilir ve 26'ıncı günü akşamına kadar ödenir. Toplanan damga vergisinin bulunmadığı aylar için, vergi dairesine bildirim yükümlülüğü bulunmamaktadır. Damga vergisi defteri tutmamaya karar verenler, ödemek durumunda oldukları damga vergilerini, kâğıdın düzenlendiği tarihi takip eden on beş gün içinde beyanname vererek bağlı oldukları vergi dairesine yatıracaklardır.

46. Damga vergisinden istisna kâğıtlara beş tane örnek veriniz.

Cevap:

- Öğrenciler, askerler, işçiler, çiftçiler ve göçmenlerle ilgili kâğıtlar,
- Şirket kuruluşları, sermaye artırım, süre uzatımları ve şirket devir-birleşme-bölünme işlemleri ile ilgili kâğıtlar,
- Yükseköğretim kurumlarınca yaptırılan bilimsel araştırma projeleriyle ilgili olarak düzenlenen kâğıtlar,
- Gerçek kişilerce mesken olmak üzere kiralananan

Sorularla Öğrenelim

MLY201U-TÜRK VERGİ SİSTEMİ

Ünite 7: Diğer Harcama Vergileri

ve iktisadi işletmelere dâhil olmayan taşınmazlara ait kira sözleşmeleri,

- Tüketici kredilerinin temini ve geri ödenmesi amacıyla düzenlenen kâğıtlar.

SERVET ÜZERİNDEN ALINAN VERGİLER

1. *Türk vergi sisteminde servet üzerinden alınan vergiler nelerdir?*

Cevap:

- Emlak vergisi
- Motorlu taşıtlar vergisi
- Veraset ve intikal vergisi

2. *Servete sahip olma ile ilgili vergiler hangileridir?*

Cevap: Bunlar emlak vergisi ve motorlu taşıtlar vergisidir.

3. *Servetin intikali vesilesiyle alınan vergi nedir?*

Cevap: Bu vergi veraset ve intikal vergisidir.

MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ

4. *Motorlu taşıt nedir?*

Cevap: Motorlu taşıt; karada, havada, deniz, göl ve nehirlerde insan, hayvan ve eşya taşımaya yarayan ve makine kuvvetiyle hareket eden taşıtlardır.

5. *Motorlu taşıt vergisinin konusu nedir?*

Cevap: Motorlu taşıt vergisinin konusunu; ilgili yerlere kayıt ve tescili yapılmış olan motorlu kara taşıtları, uçak ve helikopterler ile motorlu deniz taşıtları oluşturur.

6. *Motorlu taşıt vergisinin mükellefi kimdir?*

Cevap: Bu verginin mükellefi, adlarına motorlu taşıt kayıt ve tescil edilmiş bulunan gerçek ve tüzel kişilerdir.

7. *Motorlu taşıtlar vergisinde mükellefiyetin başlaması neye bağlanmıştır?*

Cevap: Motorlu taşıtlar vergisinde mükellefiyetin başlaması, motorlu taşıtların trafik sicili ile Ulaştırma Bakanlığı tarafından tutulan sivil hava vasıtaları siciline kayıt ve tesciline bağlanmıştır.

8. *Yeni kayıt ve tescil edilen taşıtlar için mükellefiyet ne zaman başlar?*

Cevap: Kayıt ve tescil takvim yılının, ilk altı ayı içinde gerçekleşmişse kayıt ve tescilin yapıldığı takvim yılı başından; son altı ayı içinde gerçekleşmişse son altı aylık dönemin başından itibaren başlamaktadır.

9. *Kayıt ve tescilli iken devir ve temlik nedeniyle kayıt ve tescili yapılan taşıtlarda mükellefiyet ne zaman başlar?*

Cevap: Değişiklik takvim yılının, ilk altı ayında yapılmış ise takip eden son altı aylık dönemin başından; son altı ayında yapılmış ise takip eden takvim yılı başından başlamaktadır.

10. *Motorlu taşıtların sicildeki kayıtlarının silinmesi durumunda mükellefiyet ne zaman sona erer?*

Cevap: Bu durumda mükellefiyetin sona ermesi: Silinme takvim yılı ilk altı ayı içinde yapılmış ise ikinci altı aylık dönemin başından; silinme ikinci altı aylık dönem içinde yapılmış ise takip eden takvim yılı başında gerçekleşmektedir.

11. *Tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirleri nasıl yapılır?*

Cevap: Tescil edilmiş araçların her çeşit satış ve devirleri noterler tarafından yapılır. Noterler tarafından yapılmayan her çeşit satış ve devirler geçersizdir.

12. *Satış ve devir işlemi kaç iş günü içerisinde ve nereye bildirilir?*

Cevap: Satış ve devir işlemi, siciline işlenmek üzere üç iş günü içerisinde ilgili trafik tescil kuruluşu ile vergi dairesine bildirilir. Bu bildirimle birlikte alıcı adına tescil işlemi gerçekleşmiş sayılır.

13. *197 sayılı motorlu taşıtlar vergisi kanununa göre vergi mükellefiyeti nasıldır?*

Cevap: Satış ve devir tarihi itibarıyla, eski malikin vergi mükellefiyeti sona erer, yeni malikin vergi mükellefiyeti başlar.

14. *Yeni malik tescil belgesini nasıl alır?*

Cevap: Yapılan satış ve devir işlemi üzerine noterler tarafından yeni malik adına, bir ay süreyle geçerli tescile ilişkin geçici belge düzenlenir. Satış ve devir işlemlerinin bildiriminden itibaren bir aylık süre içerisinde ilgili trafik tescil kuruluşu veya Emniyet Genel Müdürlüğünün uygun gördüğü kamu kurum veya kuruluşları tarafından yeni malik adına tescil belgesi düzenlenerek elden veya posta aracılığıyla teslim edilir. Tescil belgesinin bir ay içerisinde teslim edilememesi halinde yeni malike sorumluluk yüklenemez.

15. *Araç satın alıp tescil yaptırmama durumunda ne olur?*

Cevap: Araç satın alıp tescil yaptırmayanlara idari para cezası verilir.

16. *Muhtelif taşıtlar nasıl ve hangi tarifelere göre vergilendirilir?*

Cevap:

- (I) no.lu tarifiede; otomobil, kaptıkaçtı, panel, arazi taşıtları ve motor silindir hacmi 100 cc'den büyük olan motosikletlerin,
- (II) no.lu tarifiede, (I) no.lu tarifiede yazılı taşıtlar dışında kalan minibüs, otobüs, kamyon, kamyonet gibi diğer kara taşıtlarının,
- (III) no.lu tarifiede ise uçak ve helikopterlerin sahiplerinin ödeyeceği vergiler belirlenmektedir.

17. *Traktörlerin vergi tarifi nasıldır?*

Cevap: Satın alınması özel tüketim vergisine tabi olmayan traktörler, motorlu taşıtlar vergisinin konusu içinde sayılmamıştır.

18. *Kaptıkaçtı nedir?*

Cevap: Kaptıkaçtı, şoföründen başka, oturmaları şartıyla en çok yedi yolcu alabilen, insan taşımak için, dört tekerleği bulunan, şekil ve yapılışı itibarıyla otomobilden farklı olan motorlu taşıtlardır.

19. Arazi taşıtı nedir?

Cevap: Arazi taşıtı, karayollarında yolcu veya yük taşıyabilecek şekilde imal edilmiş motorlu araçtır.

20. Minibüs nedir?

Cevap: Minibüs, yapısı itibarıyla sürücüsü dâhil dokuz ile on beş oturma yeri olan ve insan taşımak için araçtır.

21. Motor silindir hacmi nedir?

Cevap: Motor silindir hacmi; taşıtların motorlarını imal eden fabrikalarca uluslararası normlara göre tespit olunarak teknik belgelerinde gösterilen ve ilgili mevzuatları gereğince cm³ cinsinden ifade edilen motor hacmidir.

22. Vergi mevzuatına göre araçların yaşı nedir?

Cevap: Yaş, motorlu taşıtlarda model yılına göre geçen süredir. Bu süre takvim yılı itibarıyla tespit edilir.

23. Taşıtlarda ne kadar vergi ödeneceğinin ölçütleri nelerdir?

Cevap:

- (I) no.lu tarifede yer alan taşıtlarda motor silindir hacmi, yaş
- (II) no.lu tarifede yer alan taşıtlarda motor silindir hacmi, yaş yanında koltuk sayısı esas alınmıştır.

24. Vergi miktarı nasıl belirlenmiştir?

Cevap: Vergi miktarı, tüm tarifelerde maktu (spesifik) olarak belirlenmiştir. Taşıtların motor silindir hacmi ve motor gücü arttıkça, ödeyeceği vergi de artmaktadır. Buna karşılık, yaş arttıkça vergi düşmektedir.

25. Vergi miktarı yıllara göre nasıl değişir?

Cevap: MTVK'ya göre vergi miktarları her yıl VUK hükümlerine göre belirlenecek yeniden değerlendirme oranlarına göre arttırılır. Bakanlar Kurulu yeniden değerlendirme oranının %50 fazlasını geçmemek, %20'sinden az olmamak üzere yeni oranlar tespit etme yetkisine sahiptir. Aynı şekilde Bakanlar Kurulu EURO normlarını sağlayan katalitik konvertör sistemi ile teçhiz edilmiş araçlarda vergi miktarını %50 nispetine kadar indirme yetkisi verilmiştir.

26. MTV'de vergi tahakkuku nasıldır?

Cevap: Motorlu taşıtlar vergisi, taşıtların kayıt ve tescilinin yapıldığı yerin vergi dairesi tarafından her yıl Ocak ayının başında senelik olarak tahakkuk ettirilmiş sayılır

27. MTV nasıl ödenir?

Cevap: MTV'nin ödenmesi her yıl Ocak ve Temmuz aylarında olmak üzere iki eşit taksitte ödenir.

28. Devir ve temlik durumunda MTV nasıl ödenir?

Cevap: Devir ve temlik nedeniyle, Ocak ve Temmuz aylarında yapılacak kayıt ve tescil değişikliklerinde; vergi, bu değişikliğin yapılmasından önce ödenir.

29. MTV'de güvence önlemleri nelerdir?

Cevap: Motorlu taşıtlar vergisinin ödenmesini güvence altına almak için (trafik sicil memuru, noter gibi) görevlilere ve yükümlülere yönelik çeşitli bildirim ve kontrol uygulamalarına yer verilmiştir. Noterler bir motorlu aracın satışını yapmadan önce, vergilerinin ödendiğine dair belgeyi istemek zorundadırlar. Aynı şekilde motorlu aracın fenni muayenesini yapan muayene komisyonları ve fenni muayene yapma yetkisi verilen gerçek ve tüzel kişiler, muayeneyi yapmadan önce verginin ödenip ödenmediğini araştırmak zorundadırlar.

30. Hangi taşıtlar MTV'den istisna edilmiştir?

Cevap: Kanun'un 4'üncü maddesinde yazılı motorlu taşıtlar, vergiden istisna edilmiştir. Bu istisnalara örnek olarak :

- Genel ve özel bütçeli daireler ile belediyelere ait taşıtlar
- Karşılıklı olmak şartıyla elçilik ve konsolosluklara , o devletin uyuğunda bulunan elçilik ve konsolosluk memurlarına ait taşıtları
- Engellilere ve malüllere(%90 ve üzeri) ait taşıtlar.

VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ

31. Veraset ve intikal vergisinin toplam içindeki payı ne kadardır?

Cevap: Bu verginin payı %0,08 (binde sekiz)'dir.

32. Bu vergi ne üzerinden alınmaktadır?

Cevap: Bu vergi servet transferi üzerinden alınmaktadır.

33. Veraset ve intikal vergisinin konusuna ne girer?

Cevap: VİVK'nın konusuna "karşılıksız intikaller" girer.

34. Karşılıksız intikal kavramı ne demektir?

Cevap: Karşılıksız intikal, malların bir şahıstan başka bir şahısa; Veraset yoluyla veya bağış, yarışma ve çekilişlerde kazanılan ödüller, spor toto, milli piyango ikramiyelerinde olduğu gibi ivazsız olarak geçmesini kapsamaktadır.

35. Yarışma kavramı nedir?

Cevap: Yarışma kavramı, çekiliş ya da kura yöntemine başvurulmaksızın önceden ilan edilen bilgi, yetenek, güzellik gibi bazı kriterlere göre (bir seçici kurul tarafından belirlenen iştirakçilere ikramiye verilmesi dahil) seçilmelerini ifade etmektedir.

36. Kumar kazancı vergiye tabi midir?

Cevap: Evet, kumar oynamaktan elde edilen kazancın da "ivazsız bir intikal olduğu, bunu sonucunda veraset ve intikal vergisine tabi tutulması gerektiği" yönünde Danıştay kararları bulunmaktadır.

37. Çekiliş kavramı nedir?

Cevap: Çekiliş; bahis, iştirak, kur'a ve benzeri yöntemlere dayanan düzenlemelerle, katılımcıların bir bedel ödemeden veya ödedikleri bedelden daha yüksek bir değerde mal edinmeleri anlamına gelmektedir.

38. Ödül kavramı nedir?

Cevap: Ödül kavramı, yarışma ve çekilişlerde taahhüt edilen ve kazananlara verilmesi gereken nakit dahil her türlü menkul ya da gayrimenkul mallar ile sair bütün hak ve alacakları içermektedir.

39. Karşılıksız intikallerin ne zaman vergi kapsamına gireceği dayanak hangi ilkelere göre belirlenir?

Cevap: Burada şahsılık ve mülkîlik ilkelerinin her ikisi de dayanak alınmıştır:

- Türkiye’de bulunan malların bir kişiden diğer bir kişiye intikali (mülkîlik ilkesi. Türkiye’de intikal)
- Türk vatandaşlığında bulunan kişilere yabancı ülkelerde mal intikali (şahsılık ilkesi. Türk vatandaşından intikal)
- T.C. tabiyetinde bulunan şahıslara ait menkul ve gayrimenkul malların intikali (şahsılık ilkesi . Türk vatandaşından intikal)

40. Veraset ve intikal yükümlüsü kimdir?

Cevap: Veraset ve intikal vergisinin yükümlüsü, ivazsız bir şekilde veya veraset yoluyla mal edinen kişidir.

41. Verginin stopaj yoluyla alınması nasıldır?

Cevap: At yarışlarına ve futbol müsabakalarına ait müşterek bahislerle gerçek ve tüzel kişilerce düzenlenen yarışma ve çekilişlerde kazanılan ikramiyeler üzerinden %10 oranında vergi tevkifatı yapılması öngörülmüştür. Bu tevkifat, kazanılan ikramiye belli bir istisna tutarını geçmesi durumunda yapılacaktır.

42. Milli Piyango’da veraset ve intikal vergisi nasıldır?

Cevap: Milli Piyango Müdürlüğü tarafından yapılan çekilişlerde kazanılan ikramiyelerin vergiden muaftır.

43. Veraset ve intikal vergisinin konusuna giren malları edinenler ne yapmalıdır?

Cevap: Verginin konusuna giren malları edinenler, bunları kural olarak ölen kimsenin veya tasarrufu yapan şahsın ikametgahının bulunduğu vergi dairesine beyanname ile bildirmek zorundadırlar.

44. Miras yoluyla mal edinmede ne yapılmalıdır?

Cevap: Miras yoluyla mal edinmede, ölüm tarihinden (ölümün Türkiye’de vuku bulduğu ve mükellefin Türkiye’de bulunduğu durumlarda) 4 ay içinde verilir.

45. Üzerinden stopaj öngörülme-yen miras dışı diğer intikallerde ne yapılmalıdır?

Cevap: Üzerinden stopaj öngörülme-yen diğer karşılıksız intikallerde de, sağlanan karşılıksız intikalin, belirlenen istisna tutarının üzerinde olan kısmının beyan edilme mecburiyeti vardır. Bu beyanname 1 ay içinde verilmelidir.

46. Veraset ve İntikal vergisinin geç verilmesi halinde durum nasıldır?

Cevap: Veraset ve İntikal vergisi beyannamesinin zamanında verilmemesi vergi ziyayı suçunu oluşturmaktadır:

- İlk 15 gün içinde vergi ziyayı suçu olmamış kabul edilmekte sadece 2.derece usulsüzlük cezası kesilmektedir.
- Bu süre geçmişse rağmen beyanname verilmemişse, idare mükellefe tebliğ edilmek şartıyla 15 günlük süre verir. Beyan verilirse vergi ziyayı olmamış sayılır. 1. derece usulsüzlük cezası verilir.
- Yine beyanname verilmez ise vergi ziyayı suçu ortaya çıkar.

47. Veraset ve İntikal vergisinde değerlendirme günü ne zamandır?

Cevap: Miras yoluyla vuku bulan intikallerde mirasın açıldığı, diğer suretle vaki intikallerde malların hukuken iktisap edildiği gün değerlendirme günü olarak kabul edilmiştir.

48. Mirasın açılması ne zamandır?

Cevap: Mirasın açılması, bir başka ifadeyle mirasçıların mirasa hak kazanması, miras bırakanın ölüm tarihi itibarıyla ortaya çıkmaktadır.

49. Ölüm durumunda beyannamelerde hangi değer gösterilmelidir?

Cevap: Beyanname malların, ölümün vuku bulduğu gün itibarıyla oluşan değerlerinin gösterilmesi gerekir.

50. Veraset ve intikal vergisinde ne indirimler vardır?

Cevap: Veraset ve intikal vergisine esas olacak matrahın tespitinde, kanunun 12’inci maddesinde yazılı borçlar ve giderler indirilebilmektedir. Bunlara örnek olarak; mirasın belgelere dayalı borçlarını, vergi borçlarını ve mirasçıların yaptığı cenaze masraflarını verebiliriz.

51. Vergi idaresi olması gereken esaslar üzerinden, vergiyi en geç kaç gün içinde ilk tarhiyatı yapar?

Cevap: On beş gün.

52. Son tarhiyat nedir?

Cevap: İlk tarhiyatın arkasından vergi idaresi, intikal eden malların VUK hükümlerine göre nihai bir değerlemesini daha yapar buna son tarhiyat denir.

53. Son tarhiyatın ilk tarhiyattan yüksek çıkması durumunda ne olur?

Cevap:

- Mükellefin değerlendirme ölçüsü ile idarenin değerlendirme ölçüsü aynı ise bu farka ait vergi (gayrimenkuller hariç) cezanın yarısı ile birlikte alınır. Menkul mallar ile gemilere ilişkin değerlemelerde %50’ye kadar bulunacak farklarda ceza uygulanmaz.
- Mükellefin değerlendirme ölçüsü ile idarenin değerlendirme ölçüsünün farklı olduğu durumlarda

ceza uygulanmaz sadece eksik kısmın vergisi tamamlanır.

54. Stopaj yoluyla alınan veraset ve intikal vergisinin oranı nedir?

Cevap: %10'dur.

55. Verginin beyanname yoluyla alınması durumunda uygulama nedir?

Cevap: Verginin beyanname üzerinden alınması durumunda ise VİVK m. 16'da yazılı artan oranlı tarife uygulanmaktadır. Tarifede yazılı oranlar veraset durumunda 1'le 10, karşılıksız intikal durumunda ise 10'la 30 arasında değişmektedir. Bir şahsa; ana, baba, eş ve çocuklarından (evlatlıklardan, evlat edinenlere yapılan ivazsız intikaller hariç) ivazsız mal intikali halinde vergi, ivazsız intikallere ilişkin tarifieden yer alan oranların yarısı uygulanmak suretiyle hesaplanır.

56. İvazsız intikallere ilişkin tarife her sene nasıl güncellenir?

Cevap: Bu tarifede yer alan matrah dilim tutarları, her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak VUK'a göre belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılır. Ayrıca Bakanlar Kuruluna bu şekilde belirlenen vergi miktarlarını yarısına kadar artırma ve azaltma konusunda yetki verilmiştir.

57. Spor toto oyunu, at yarışları ile diğer yarışma ve çekilişlerde VİV beyan ve ödemesi nasıldır?

Cevap: Spor toto oyunu, at yarışları ile diğer yarışma ve çekilişlerde kazanılan ikramiyeler üzerinden kesilen vergiler vergi sorumluları tarafından, yarışma ve çekilişin düzenlendiği tarihi izleyen ayın 20'inci günü akşamına kadar beyan edilerek ödenmesi gereklidir. Kazandıkları ikramiye veya ödüller üzerinden vergi kesintisi yapılan mükellefin beyanname vermesine ise gerek bulunmamaktadır.

58. Beyan üzerinden alınan veraset ve intikal vergisinin ödenmesi nasıldır?

Cevap: Beyan üzerinden alınan veraset ve intikal vergisinin, tahakkukundan itibaren her yıl iki eşit taksitte (Mayıs ve Kasım aylarında) olmak üzere 3 yıl içinde ödenir.

59. İntikal eden gayrimenkulün vergisi tamamen ödenmedikçe hangi işlem yapılamaz?

Cevap: İntikal eden gayrimenkulün vergisi tamamen ödenmedikçe devir ve ferağı yapılamaz.

60. Hangi kişiler veraset ve intikal vergisinden muaf tutulmuştur?

Cevap: Kamu kurum ve kuruluşları, emekli ve yardım sandıkları, sosyal sigorta kurumları, kamu yararına yönelik dernekler, siyasi partiler; ilim, araştırma, sağlık, din gibi alanlarda faaliyet gösteren kurumlar, diplomatlar ve konsolosluk büyük elçilikte çalışan yabancılar (Türklerden veraset ve intikal elde etmedikleri sürece).

EMLAK VERGİSİ

61. Mütemmim cüz nedir?

Cevap: Mütemmim cüz, bütünleyici parça, yerel adetlere göre asıl şeyin temel unsuru olan ve o şey yok edilmedikçe, zarara uğratılmadıkça veya yapısı değiştirilmedikçe ondan ayrılmasına olanak bulunmayan parçadır.

62. Mücavir alan nedir?

Cevap: Mücavir alan, belediye sınırları dışında olup, imar mevzuatı bakımından belediyelerin kontrol ve mesuliyeti altına verilmiş alanlardır.

63. Bina vergisinin oranı nedir?

Cevap:

- Meskenlerde binde 1,
- Diğer binalarda binde 2 olarak belirlenmiştir.

64. Bina vergisinin matrahı nedir?

Cevap: Bina vergisinin matrahı, binanın bu kanun hükümlerine göre tespit olunan vergi değeridir.

65. Arazi vergisinde konu nedir?

Cevap: Türkiye sınırları içinde bulunan arazi ve arsalar bu verginin konusunu oluşturur.

66. Arsa nedir?

Cevap: Belediye sınırları içinde yer alan parsellenmiş araziye arsa denir.

67. Arazi vergisinin yükümlüsü kimdir?

Cevap: Arazi vergisinin yükümlüsü; arazinin maliki, malik yoksa intifa hakkı sahibi, bu ikisi de yoksa araziye malik gibi tasarruf edenlerdir.

68. Arazi vergisinin matrahı nedir?

Cevap: Arazi vergisinin matrahı, bu kanun hükümlerine göre tespit olunan vergi değeridir.

69. Büyükşehir belediye sınırları ve mücavir alanlar dışında, Arazi vergisinin oranı nedir?

Cevap:

- Arazi için binde 1
- Arsa için binde 3'tür.

70. Büyükşehir belediye sınırları ve mücavir alanlar dahilinde, Arazi vergisinin oranı nedir?

Cevap:

- Arazi için binde 2
- Arsa için binde 6'dır.

71. Emlak vergisi bildirimi nedir?

Cevap: Emlak vergisi bildirimi; eski adıyla " Emlak Vergisi Beyannamesi" olarak bilinen ve EVK'nın 33'üncü maddesinde yazılı sebeplerin ortaya çıkması durumunda verilen bildirimdir.